

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Σχολή Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων**

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία»

**Ο Ανταγωνισμός ΗΠΑ και Κίνας υπό το Πρίσμα της
Γεωοικονομίας.**

ΚΕΙΣΟΓΛΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ-ΣΟΦΙΑ

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2017

University of Peloponnese

**Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Sciences and International
Relations**

Master Program in

« Global Political Economy »

**The Rivalry of USA and China Under the Prism of
Goeconomy**

KEISOGLOU VARVARA-SOFIA

Corinth, September 2017

Ο Ανταγωνισμός ΗΠΑ και Κίνας υπό το Πρίσμα της Γεωοικονομίας

Σημαντικοί Όροι: Γεωοικονομία, Γεωπολιτική, Ηγεμονία, Ανάπτυξη Κίνας

Περίληψη

Στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της οικονομικής παγκοσμιοποίησης διαφαίνονται οι ενέργειες των κρατών που με γεωπολιτικά μέσα προσδοκούν να μεγιστοποιήσουν την ισχύ τους. Η γεωγραφική θέση των χωρών παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην ασφάλειά τους από κινδύνους ή απειλές, στην οικονομική και εμπορική τους ανάπτυξη με άλλα κράτη αλλά και στη χάραξη της πολιτικής τους στο διεθνές σύστημα. Ο σκοπός της Διπλωματικής Εργασίας είναι η μελέτη του ανταγωνισμού των ΗΠΑ και της Κίνας υπό το πρίσμα της γεωοικονομίας. Θα εξετάσουμε τα γεωοικονομικά δίκτυα όπως τους αγωγούς ενέργειας, το ρόλο του πετρελαίου και του φυσικού αερίου αλλά και τις θαλάσσιες και χερσαίες οδούς εμπορίου. Παράλληλα, θα αναφερθούμε στην Κίνα επιθυμώντας να συγκρίνουμε και να αξιολογήσουμε τον τρόπο που οι δυο μεγάλες δυνάμεις εκμεταλλεύονται τα γεωοικονομικά δεδομένα αυτών των γεωγραφικών περιοχών που σχετίζονται άμεσα με την οικονομική αλλά και πολιτική τους ισχύ. Επίσης, θα δούμε τον τρόπο με τον οποίο οι δυο αυτές μεγάλες δυνάμεις ασκούν παγκόσμια γεωπολιτική, αλλά δημιουργούν και κινδύνους στο παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον. Τέλος, θα συγκρίνουμε και θα καταδείξουμε την πιθανή κυριαρχία μιας εκ των δύο οικονομικών δυνάμεων στα μέσα του 21ου αιώνα υπο το πρίσμα

της
γεωοικονομίας.

The Rivalry of USA and China Under the Prism of Geeconomy

Keywords: Geoeconomics, Geopolitics, Hegemony, Rise of China

Abstract

In the competitive environment of economic globalization, the actions of the states which geopolitically aspire to maximize their power can be seen. The geographical location of countries plays a particular role in their security against risks or threats, their economic and commercial development with other states, and their policy-making in the international system. This Thesis aims is to analyse the rivalry of the US and China under the prism of geo-economics. Our main objective is to study geo-economic networks such as energy pipelines, the role of oil and gas, and also sea and land trade routes. Moreover, we will refer to China as a means to compare and evaluate how the two major countries exploit the geo-economic data of these geographical areas that are directly related to their economic and political power. We will also research how these two great powers exert global geopolitics and how they cause risks in the global economic and political environment. Finally, we will compare and demonstrate the possible dominance of one of those two major economic powers in the mid-21st century under the prism of geo-economics.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω προσωπικά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Ευστάθιο Φακιολά, για τη συνεχή καθοδήγηση και την άριστη συνεργασία κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Επιπρόσθετως, ευχαριστίες θα ήθελα να απονείμω στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και στους καθηγητές μου, τόσο των προπτυχιακών όσο και των μεταπτυχιακών σπουδών μου. Τέλος, ειδικό φόρο θα ήθελα να απονείμω στην οικογένεια και τα αγαπημένα μου πρόσωπα για τη στήριξη που μου πρόσφεραν σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Περίληψη	3
Abstract	4
Ευχαριστίες	5
Κατάλογος Πινάκων,Εικόνων,Διαγραμμάτων	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή	8
1.1 Η Γεωοικονομική Προσέγγιση	10
1.2 Η Ισχύς και τα Γεωπολιτικά Εργαλεία	13
1.3 Ανάλυση Στρατηγικών των ΗΠΑ και της Κίνας	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Οι ΗΠΑ	19
2.1 Η Περίπτωση της Αμερικής	19
2.2 Ο Ρόλος του Πετρελαίου	21
2.3 Ο Ρόλος του Φυσικού Αερίου	27
2.4 Οι Θαλάσσιες και Χερσαίες Οδοί Εμπορίου	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η Κίνα	36
3.1 Η Περίπτωση της Κίνας	36
3.2 Ο Ρόλος του Πετρελαίου	38
3.3 Ο Ρόλος του Φυσικού Αερίου	41
3.4 Οι Θαλάσσιες και οι Χερσαίες Οδοί Εμπορίου	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο - Καταληκτικές Συγκριτικές Επισημάνσεις	49
Βιβλιογραφία	54

Κατάλογος Πινάκων, Εικόνων, Διαγραμμάτων

Πίνακας 1.1	12
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
Πίνακας 1.2	16
ΟΙ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΓΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ	
Πίνακας 2.1	24
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ	
Πίνακας 2.2	25
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ	
Εικόνα 2.3	26
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	
Πίνακας 2.4	29
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΥΒΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	
Πίνακας 2.5	30
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΥΒΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	
Εικόνα 2.6	33
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ	
Εικόνα 2.7	34
ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΟΔΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	
Πίνακας 3.1	39
ΑΝΘΡΑΚΑΣ ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΤΟΝΟΥΣ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ	
Πίνακας 3.2	40
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ	
Εικόνα 3.3:	42
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗ ΚΙΝΑ	
Διάγραμμα 3.4	44
ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΖΗΤΗΣΗ, ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗ ΚΙΝΑ ΩΣ ΣΤΟ 2030	
Εικόνα 3.5	46
Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ BELT AND ROAD: ΕΞΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ	
Διάγραμμα 3.6	51
ΤΟ ΔΕΠ ΗΠΑ ΚΑΙ ΚΙΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2050 ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΤΡΙΣΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΔΟΛΛΑΡΙΩΝ	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή

Τα κράτη στο άναρχο και ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, κατ' ελάχιστον επιδιώκουν την επιβίωσή τους και κατά το μέγιστο την παγκόσμια κυριαρχία τους¹. Για να πετύχουν τα κράτη τη κυριαρχία που επιθυμούν, συνεχώς μεγιστοποιούν τη δύναμη τους ώστε να μπορούν να είναι ανταγωνιστικά στο διεθνές περιβάλλον (Κουσκουβέλης, 2004).

Η γεωοικονομία είναι η μελέτη που ερευνά τις χωρικές, πολιτιστικές και στρατηγικές πτυχές των πόρων ενός κράτους με απότερο στόχο την αποκτήση ενός βιώσιμου ανταγωνιστικού πλεονέκτηματος. Επίσης η γεωοικονομία είναι η συνέχεια της γεωπολιτικής με τη βασική διαφορά ότι εφαρμόζεται στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, το ενδιαφέρον για τη μελέτη της είναι ακόμα πιο εκτεταμένο από ότι στο παρελθόν (Søilen, 2012).

Ο Graham Evans και Jeffrey Newnham ορίζουν, την έννοια της «γεωπολιτικής» ως μια μέθοδο ανάλυσης της εξωτερικής πολιτικής που προσπαθεί να κατανοήσει και να προβλέψει τη διεθνή συμπεριφορά με όρους γεωγραφικών παραμέτρων. Επιπλέον, η έννοια της «γεωοικονομίας» όπως ορίζεται από τον Edward Luttwak, αφορά τη νέα μορφή της αρχέγονης διαπάλης μεταξύ των κρατών, που διαφοροποιείται στο ότι χρησιμοποιούνται, κυρίως τα οικονομικά μέσα αντί των στρατιωτικών μέσων του παρελθόντος (Luttwak, 2003). Με αυτόν τον ορισμό αντιλαμβανόμαστε ότι ουσιαστικά η μελέτη της γεωοικονομίας είναι μια διαφορετική οπτική της οικονομικής επιστήμης η οποία εξετάζει πιο αναλυτικά το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των κρατών.

Οι πρώτες αναφορές από τη θεωρία της γεωοικονομίας ξεκίνησαν τον 19ο αιώνα και ως αφορμή για την εξέλιξή της, δόθηκαν οι σφοδρές επιπτώσεις του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Η ανθρωπότητα πλέον δε θα μπορούσε να αντέξει και άλλες άδικες απώλειες των πληθυσμών αλλά και τα κράτη από τη μεριά τους δεν μπορούσαν να αντέξουν τις ατελέσφορες και ατελείωτες δαπάνες των φυσικών τους

¹ Οι δομές των κρατών στο εσωτερικό είναι ιεραρχικές και στο διεθνές σύστημα άναρχες. Το διεθνές σύστημα λοιπόν θεωρείται άναρχο, καθώς χαρακτηρίζεται από απουσία κεντρικής εξουσίας σε αντίθεση με το εσωτερικό των κρατών. «Το διεθνές σύστημα είναι αποκεντρωμένο και άναρχο και η διεθνής πολιτική, είναι πολιτική εν απουσία κυβέρνησης»(Waltz,2010 σ.315).

πόρων. Ο Ψυχρός πόλεμος φαινόταν ότι είχε γίνει ένα παράδειγμα προς αποφυγή για τα κράτη διότι πλέον κατανόησαν ότι οι διαφορές τους ήταν καλύτερο να επιλύονται με διαφορετικά μέσα ,που δεν έχουν σχέση με τις καταστροφικές επιπτώσεις του πολέμου για το ηθικό ,τους φυσικούς πόρους και προφανώς του ανθρωπίνου είδους .Όμως μετά τη πτώση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989 και με τη χρήση που έγινε απο τα πυρηνικά όπλα διαφάνηκε ότι οι χώρες δεν διστάζουν να χρησιμοποιήσουν τη «σκληρή ισχύ» όταν απειληθούν ή όταν επιθυμούν να απειλήσουν. Στις αρχές του 20ου αιώνα, οι δυτικές κοινωνίες αλλά και τα φιλελεύθερα κράτη επιδίωξαν να αλλάξουν τα «μέσα» του πολέμου επιδιώκοντας να επιλύουν τις διαφορές τους με έναν πιο ειρηνικό τρόπο. Επειδή όμως τα περισσότερα κράτη, σύμφωνα και με τη θεωρία του ρεαλισμού, αποζητούν είτε ηγεμονία αλλά είτε και την ισορροπία δυνάμεων, παρατηρούμε ότι επιχείρησαν να κερδίσουν σε διαφορετικούς τομείς απο το παρελθόν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα. Υποβλήθηκαν λοιπόν στην «Χρυσή Διαδικασία» όπως αναφέρει και η θεωρία της γεωοικονομίας και με αυτό το τρόπο φάνηκε ότι προσπάθησαν να αναπτύξουν τομείς όπως το εμπόριο,τη παραγωγή,την επιστήμη και την εκπαίδευση.Με αυτό το τρόπο θα πετύχαιναν να δημιουργήσουν νέες τεχνολογίες που αργότερα θα ήταν εξαγωγίμες σε τις άλλες χώρες του κόσμου και αυτό ήταν το κλειδί για να τους επιφέρει το πολυπόθητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.Τα κράτη λοιπόν τον 21ο αιώνα με την εξέλιξη της Γεωοικονομίας έχουν καταφέρει και να ισχυροποιούν τη θέση τους στο διεθνές σύστημα, αλλά και να ελέγχουν τα υπόλοιπα κράτη αποφεύγοντας τη διεξαγωγή πολέμου στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον (Luttwak, 1990).

Η μελέτης της γεωοικονομίας είναι πιο ενδιαφέρουσα στις μέρες μας απο ότι στο παρελθόν διότι είναι εμφανής η μετατόπιση της σημασίας ισχύος του κράτους, προς την ισχύ των επιχειρήσεων και των πολυεθνικών εταιρειών. Ο Luttwak υποστηρίζει ότι η γεωοικονομία είναι η εξέλιξη του καπιταλισμού αλλά και ένα νέο είδος πολέμου το οποίο δεν διεξάγεται με την πυρηνική αποτροπή και τα όπλα όπως στο παρελθόν, αλλά αναπτύσσεται με την εξέλιξη της τεχνολογίας, της παραγωγής και τις επενδύσεις που κάνει μια χώρα ώστε να μπορεί να εισέλθει σε μια ξένη αγορά. Κατά τον Luttwak η γεωοικονομία είναι μια αρχέγονη μορφή διαπάλης των κρατών με οικονομικά μέσα και με αυτή μπορούμε να μελετήσουμε τις χωρικές, τις πολιτικές αλλά και τις χρονικές πτυχές ενός κράτους, όπως και τους φυσικούς του πόρους (Luttwak, 2003).

Στην έρευνα αυτή θα παρουσιάσω τη γεωοικονομία των δυο πρώτων μεγαλύτερων

οικονομικών δυνάμεων, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Κίνας. Το κεντρικό ερώτημα είναι εάν η Κίνα θα μπορέσει να κυριαρχήσει γεωοικονομικά στα μέσα του 21^{ου} αιώνα τη μεγαλύτερη ηγεμονική δύναμη του πλανήτη, τις ΗΠΑ. Το ερώτημα μου αντλήθηκε από την αδυναμία του Αμερικάνικου κράτους, μετά το Ψυχρό Πόλεμο λόγω των τρομοκρατικών αλλά και οικονομικών δυσχερειών που υποβλήθηκε, ύστερα από αρκετές δεκαετίες κυριαρχίας. Η δυσκολία του κράτους για την αποφυγή του τρομοκρατικού χτυπήματος στη καταστροφή των Διδύμων Πύργων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 αλλά και η κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος με την οικονομική κρίση του 2008 φανέρωσαν την σταδιακή εξασθένηση της ηγεμονίας των ΗΠΑ. Μετά από αυτά τα συμβάντα αρκετοί αναλυτές πιστεύουν ότι η επόμενη ακριβώς μεγαλύτερη οικονομία, δηλαδή η Κίνα θα ηγηθεί καθώς έχει σημειώσει τεράστια πρόοδο σε όλους τους τομείς από το 2000 έως και σήμερα. Με αυτή την εργασία, θα εξετάσουμε τον ανταγωνισμό των ΗΠΑ και της Κίνας όσον αφορά τα γεωοικονομικά τους μέσα, δηλαδή τους εμπορικούς δρόμους αλλά και τους φυσικούς ενεργειακούς πόρους των δυο χωρών ώστε να καταδείξουμε τη γεωοικονομική υπερδύναμη που θα κυριαρχήσει στα μέσα του 21^{ου} αιώνα.

1.1 Η γεωοικονομική προσέγγιση

Με τη γεωοικονομική προσέγγιση μπορούμε να κατανοήσουμε πιο εύκολα τις αλλαγές του παγκόσμιου συστήματος κυρίως μέσω των παραδειγμάτων και ταυτόχρονα με γεωπολιτικών αλλά και γεωτεχνολογικών μεθόδων. Στην ουσία, η γεωοικονομική προσέγγιση αναλύει τις μακροοικονομικές μετατοπίσεις στην ισορροπία ισχύος αλλά εξηγεί και το ρόλο των κρατών στο διεθνές σύστημα. Ο Ρουμελιώτης τονίζει την αλληλεπίδραση της γεωπολιτικής και της γεωοικονομίας αναφέροντας «ότι η γεωοικονομία είναι ουσιαστικά ένα υποσύνολο της γεωπολιτικής» (Ρουμελιώτης, 2009, σ. 118). Η παρούσα έρευνα είναι τοποθετημένη σε συστημικό επίπεδο ανάλυσης και θα μας δώσει στοιχεία για την οικονομική ισχύ των ΗΠΑ και της Κίνας μέσω της εκμετάλλευσης των γεωοικονομικών τους δικτύων. Επίσης αναλύει τους κινδύνους που μπορεί να προκληθούν από τα κράτη σε παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον (Kapstein, 1990).

Επιπλέον για να μπορέσουν να έχουν τα κράτη διασφαλισμένη την οικονομική τους ισχύ και τη στρατιωτική τους ασφάλεια θα πρέπει με κάποιο τρόπο να έχουν

πρόσβαση, είτε εάν μπορούν να παράγουν μόνα τους είτε μέσω των εισαγωγών τους, σε ζωτικές πρώτες ύλες. Από την αρχαιότητα ακόμα υπήρχε το φαινόμενο των πρώτων κοινωνιών που επιδίωκαν να διαθέτουν κάποιες πρώτες ύλες για στρατιωτικούς αλλά και οικονομικούς σκοπούς ώστε να είναι απόλυτα εξασφαλισμένες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Αργότερα επιθυμούσαν εάν δεν διέθεταν, να δημιουργούν μερικά δίκτυα επικοινωνίας με άλλες κοινωνίες, ώστε να μπορούν να διαθέτουν σε επαρκής ποσότητες αυτές τις πρώτες ύλες που χρειάζονταν και άρα να έχουν στρατιωτική και οικονομική ισχύ (Kapstein, 1990). Μετά τη παγκοσμιοποίηση σημειώνεται ότι τα κράτη έχουν την ανάγκη για όλες τις μορφές της ισχύος για να μπορούν να διατηρούν το status quo και παράλληλα να έχουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που επιθυμούν ώστε να είναι ισχυρά απέναντι στους αντιπάλους τους. Κυρίως μετά την εξασθένηση της ηγεμονικής δύναμης, δηλαδή της Αμερικής, αντιλαμβανόμαστε ότι συνεχίζει να υπάρχει μια πολυπολικότητα στο διεθνές σύστημα και μια απλή διατήρηση του status quo.

Επιπλέον είναι φρόνιμο να κατανοήσουμε τις βασικές διαφορές της γεωπολιτικής και της γεωοικονομίας διότι μπορεί να είναι διαφορετικά εργαλεία για ένα κράτος αλλά ταυτόχρονα το ένα είναι άμεσα συνδεδεμένο με το άλλο καθώς πραγματεύονται από κοινού στοιχεία όπως τη γεωγραφία των κρατών, την ισχύ τους, την ιστορία τους και τους φυσικούς πόρους που διαθέτουν. Με αυτά τα εργαλεία γίνεται πιο εύκολη η ανάλυση της αλληλεπίδρασης αυτών των παραμέτρων ώστε να μπορέσει να καταδειχθεί η ισχύ ή ακόμα και τα μελλοντικά συμφέροντα των κρατών (Søilen, 2012).

Το πρώιμο στάδιο της γεωπολιτικής περιελάμβανε σχετικές μελέτες που εξέταζαν κάποια χαρακτηριστικά των χωρών όπως το μέγεθος τους, τη θέση τους, τα σύνορα που τις περιέκλυαν, τους φυσικούς τους πόρους, το πληθυσμό αλλά και τις επιχειρήσεις τους (Søilen, 2012). Αργότερα όμως με τα παραδείγματα των πολέμων που διεξαγόnton, αποδείχθηκε ότι οι περισσότερες συγκρούσεις γίνονταν κυρίως για πολιτικά ζητήματα που είχαν άμεση σχέση με οικονομικά συμφέροντα και για αυτό το λόγο κατέληξαν πως οι φυσικοί πόροι ήταν το μοναδικό χαρακτηριστικό που θα βοηθούσε τις χώρες να διατηρούν μια εύρυθμη λειτουργία στο εσωτερικό τους αλλά και να διατηρούν την ισοροπία τους, στο διεθνές περιβάλλον. Μερικοί από αυτούς τους πόρους, όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, ο χρυσός ή ακόμα και το νερό στον αιώνα που διανύουμε, μπορούν να βοηθήσουν ένα κράτος να είναι

αυτόνομο αλλά και ικανό ώστε να οριοθετεί τις παγκόσμιες τάσεις και πολιτικές (Klare, 2001).

Η μελέτη της γεωοικονομίας δεν ενδιαφέρεται να εισχωρήσει στις στρατιωτικές και πολιτικές επιταγές των κρατών διότι ασχολείται πιο εμπειριστικά με την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων των διεθνών επιχειρήσεων στο διεθνές σύστημα, αλλά και τις τεχνολογικές εξελίξεις στο τομέα του εμπορίου. Αντιθέτως το πεδίο της γεωπολιτικής εξετάζει περισσότερο την επιστήμη της πολιτικής καθώς και τις μεταβλητές που την αντιπροσωπεύουν όπως το έθνος τη θρησκεία και τη γλώσσα (Søilen, 2012).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (Antto, 2016)

	<i>Geopolitics</i>	<i>Geoeconomics</i>
<i>Operational (agent):</i>		
Means	Military	Economic
Visibility	Overt	Covert
Logic	Confrontation	Selective accommodation
<i>Effects (target):</i>		
Threat perception	High	Low/medium
Action–reaction force	Centripetal	Centrifugal
Behaviourial tendency	Counterbalancing/ bandwagoning	Underbalancing

Είναι φρόνιμο να αναφερθεί ότι δεν είναι εφικτό για οποιαδήποτε χώρα να καταφέρει να εισέρχεται στο παιχνίδι της γεωοικονομίας διότι μπορεί να μη διαθέτει τις κατάλληλες υποδομές ή ακόμα και να μην το επιθυμεί. Παρόλα αυτά πρέπει να υπάρχει απο όλα τα κράτη η γνώση της χρήσης των εργαλείων της γεωπολιτικής και της γεωοικονομίας διότι η έλλειψή της, μπορεί να αποβεί αρκετά καταστροφική για ένα κράτος και τις επιχειρήσεις του (Søilen, 2012).

Παρόλο που η γεωοικονομία αλλά και η γεωπολιτική έχουν αρκετές διαφορές, έχουν ένα βασικό κοινό ότι οι βάσεις τους είναι χτισμένες σε μια απο τις πιο θεμελιώδεις θεωρίες των διεθνών σχέσεων, το ρεαλισμό. Όπως αναφέρει η θεωρία του ρεαλισμού το κράτος αναγνωρίζεται ως ο βασικός δρών της διεθνούς πολιτικής και για να μπορέσει να διασφαλίσει την επιβίωση του μέσα στο εχθρικό και άναρχο

διεθνές περιβάλλον θα πρέπει να επιδιώκει συνεχώς την ισχύ. Αυτό γίνεται διότι τα κράτη που έχουν περισσότερη ισχύ έχουν και μεγαλύτερες πιθανότητες να επιβιώσουν από ότι τα κράτη με λιγότερη ισχύ. Όπως υποστηρίζει ο Morgenthau «η διεθνής πολιτική όπως όλες οι πολιτικές αποτελεί αγώνα για την ισχύ». Εντούτοις αντιλαμβανόμαστε ότι το κοινό σημείο των πεδίων της γεωπολιτικής και της γεωοικονομίας με τη βασική θεωρία του ρεαλισμού εμπίπτουν στο μείζον ζήτημα που επιδιώκουν τα κράτη συνεχώς, δηλαδή την οικονομική τους ισχύ. Για να μπορέσουν τα κράτη να έχουν οικονομική ισχύ πρέπει να εκμεταλλεύονται σωστά τους φυσικούς τους πόρους επειδή είναι μια μορφή εξουσίας για τους κατόχους τους καθώς διευκολύνουν την αύξηση των ευκαιριών τους για μελλοντικό πλούτο αλλά και τον έλεγχο των ενεργειών και της ισχύος των υπόλοιπων κρατών (Baylis, 2013). Συμπερασματικά το εθνικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που επιδιώκει η γεωοικονομία μπορεί να επιτευχθεί με τη σωστή στρατηγική, των πολυεθνικών και διεθνικών εταιρειών γιατί ελέγχουν τους στρατηγικούς και φυσικούς πόρους των κρατών.

1.2 Η ισχύς και τα γεωπολιτικά εργαλεία

Από την αρχαιότητα η ισχύς ήταν ένα στοιχείο ύψιστης σημασίας που επιδίωκαν τα κράτη για την κυριαρχία τους αλλά και την επιβίωση τους. Συνειδητοποιούμε ότι υπάρχει διάκριση μεταξύ της γεωοικονομικής και της γεωπολιτικής ισχύος στο τρόπο λειτουργίας της καθεμίας. Η γεωοικονομική ισχύς αρχικά λειτουργεί σαν ένα μέσο άσκησης εξουσίας για το κράτος όπου με οικονομικά εργαλεία έχει σαν κεντρικό του στόχο την εδραίωση των εγχώριων επιχειρήσεων του σε διαφορετικές χώρες εκτός των συνόρων του. Επιπλέον η γεωοικονομική ισχύς διαθέτοντας μέτρια αντίληψη απειλής, προάγει τη διάθεση συνεργασίας και εξισσορόπησης της ισχύος μεταξύ των κρατών στο διεθνές περιβάλλον που έχει σαν όραμα το κοινό οικονομικό συμφέρον. Αντίθετα η γεωπολιτική ισχύς διαθέτοντας υψηλή αντίληψη απειλής και αντισταθμιστική συμπεριφορά στους αντιπάλους, συνήθως χρησιμοποιείται σαν ένα μέσο άσκησης εξουσίας της εξωτερικής πολιτικής και λειτουργεί κυρίως με στρατιωτικά μέσα καθώς διαθέτει τη νοοτροπία της αντιπαράθεσης και της ανταγωνιστικότητας των κρατών (Antto, 2016).

Είναι αρκετά σημαντικό να αναφερθούν οι συνιστώσες της ισχύος και να

διαχωριστούν ώστε να μπορούμε να κατανοήσουμε ποια μορφή της ισχύος χρησιμοποιούν τα κράτη. Ο Joseph Nye διαχώρισε την έννοια της ήπιας ισχύος και της σκληρής ισχύος με έναν αρκετά σημαντικό ορισμό. Αναφέρει λοιπόν ότι για να μπορέσει ένα κράτος με «ήπια ισχύ» να επηρεάσει τους διεθνείς δρώντες χρησιμοποιεί κάποιες μη υλικές πηγές ενέργειας όπως τη πολιτική του ιδεολογία, το πολιτισμό, τη κουλτούρα του αλλά και τις αξίες και τους θεσμούς του. Από την αντίθετη πλευρά υποστηρίζει ότι για να μπορέσει ένα κράτος με «σκληρή ισχύ» να πείσει τους διεθνείς δρώντες, χρησιμοποιεί τις υλικές πηγές ενέργειας που είναι οι οικονομικοί του πόροι, η ενέργεια και η στρατιωτική ισχύς, διαθέτοντας τα κίνητρα (καρότα) ή τις απειλές (ραβδιά) σαν βασικά του εργαλεία (Antto, 2016, p. 607).

Στη θετική επιβολή άσκησης της ισχύος των κρατών ανήκει το «καρότο» καθώς προσφέρει τη δυνατότητα να δημιουργούν μεταξύ τους δραστηριότητες αμοιβαίου εμπορικού ενδιαφέροντος, οι οποίες λογικά θα τους αποφέρουν θετικά αποτελέσματα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η σχέση των ΗΠΑ με την Ευρώπη που αν και μεταξύ τους υπάρχει η σχέση εντολής-υπακοής από το ένα κράτος στο άλλο, βλέπουμε ότι οι περισσότερες κοινές εμπορικές τους συνεργασίες, έχουν θετική κατάληξη. Τα «ραβδιά» ανήκουν στην αρνητική επιβολή άσκησης ισχύος της γεωοικονομίας, καθώς τα κράτη σε αυτή τη περίπτωση δρουν με γνώμονα τον εξαναγκασμό και για αυτό συνήθως αποτυγχάνουν στις εμπορικές τους δραστηριότητες με τα άλλα κράτη και για αυτό συνήθως τα αποτελέσματα τους είναι αρνητικά. Χαραριστικό παράδειγμα για τη σχέση υπεροχής και υποταγής των κρατών είναι η Ιαπωνία με τη Κίνα που ενώ είναι δυο χώρες με αρκετά κοινά χαρακτηριστικά, επειδή παλιότερα η πρώτη εκμεταλλεύτηκε τη λιγότερο ανεπτυγμένη Κίνα, οι εμπορικές τους συνεργασίες τους επέφεραν μόνο αρνητικά αποτελέσματα (Antto, 2016).

Σήμερα, επειδή έχουν διαφοροποιηθεί αρκετά οι ανάγκες της παγκόσμιας πολιτικής και της παγκόσμιας οικονομίας παρατηρούμε ότι προστέθηκαν και άλλες παράμετροι για να μας βοηθήσουν να αποκωδικοποιήσουμε την ισχύ μίας χώρας. Για να μπορέσουμε λοιπόν να συνθέσουμε τη γεωοικονομία ενός κράτους έχουμε τα παρακάτω εργαλεία που είναι εφαπτόμενα στη γεωπολιτική (Blackwill&Harris, 2016)

Το πιο σημαντικό εργαλείο για τον 21ο αιώνα είναι η εμπορική πολιτική μιας χώρας καθώς τους αρχαίους χρόνους έως σήμερα το εμπόριο ήταν μια μεταβλητή που μπορούσε να καθορίσει την οικονομική ισχύ μιας χώρας. Βέβαια τα κράτη έχουν διαφοροποιήσει τη χρήση του από το παρελθόν, καθώς πλέον μπορούν να επιβάλουν

την επιρροή τους ακόμα και σε άλλα κράτη με τα οποία διατηρούν εμπορικές σχέσεις. Υπάρχουν αρκετά εργαλεία που αν χρησιμοποιηθούν αρνητικά μπορούν να επιφέρουν μεγάλο οικονομικό πλήγμα σε κάποια χώρα όπως για παράδειγμα το εμπάργκο ή ακόμα και η αύξηση των δασμών. Το δεύτερο σημαντικό εργαλείο είναι οι οικονομικές κυρώσεις, που μπορεί να επιβάλει μια χώρα αλλά το μέγεθός τους εξαρτάται από το μερίδιό της στη παγκόσμια αγορά αλλά και από το μέγεθος της εγχώριας αγοράς της. Έπειτα το επόμενο εργαλείο είναι η πολιτική των επενδύσεων η οποία αναλύει τη περίπτωση που μια χώρα επιθυμεί να συμμετέχει ενεργά στη διεθνή σκηνή αλλά και να επενδύσει έξω από τα σύνορά της, σε υποδομές, στην επιστήμη αλλά και την τεχνολογία. Το τέταρτο εργαλείο είναι ο κυβερνοχώρος και εξετάζει το ενδεχόμενο που κάποια χώρα διαθέτει μηχανήματα προηγμένης τεχνολογίας γιατί όπως βλέπουμε στις μέρες μας οι ηλεκτρονικές επιθέσεις είναι αρκετά διαδεδομένες σε σχέση με το παρελθόν επειδή μπορούν να επιφέρουν ανεπανόρθωτες καταστροφές για κάποια άλλη χώρα. Ένα ακόμα εργαλείο της γεωοικονομίας είναι η οικονομική βοήθεια που μπορεί να παρέχει μια χώρα στον στρατιωτικό τομέα, στον ανθρωπιστικό τομέα ή ακόμα και στο επίπεδο των διμερών σχέσεων. Το έκτο εργαλείο είναι η νομισματική και οικονομική πολιτική διότι είναι πιο εύκολο για παράδειγμα να ασκήσει πίεση στη παγκόσμια αγορά η Αμερική καθώς διαθέτει το δολλάριο που είναι ένα αρκετά δυνατό νόμισμα, σε αντίθεση με τη Λίρα Αιγύπτου που είναι ανίσχυρο και επομένως δε θα έχει την ίδια επιρροή στη παγκόσμια αγορά. Το τελευταίο εργαλείο της γεωπολιτικής είναι η πολιτική ενέργειας που έχει μια χώρα διότι όσο διαθέτουν κάποια κράτη μεγάλα κοιτάσματα φυσικών πόρων, τόσο μεγαλύτερη επιρροή μπορούν να ασκήσουν και σε όλο το κόσμο και στη παγκόσμια αγορά. Για παράδειγμα η Ρωσία επειδή είναι ένα από τα πιο δυνατά κράτη εξαγωγής πετρελαίου στο πλανήτη έχει καταφέρει να καθορίζει τους όρους της παγκόσμιας αγοράς και ασκώντας πίεση να πετυχαίνει όλα τα εθνικά της συμφέροντα (Blackwill&Harris, 2016).

1.3 Ανάλυση στρατηγικών των ΗΠΑ και της Κίνας

Σε αντίθεση με την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου που τα έθνη και οι λαοί είχαν εστίασει απόλυτα στις πολιτικές ιδεολογίες αλλά και τα οράματα τους για το κόσμο, η περίοδος του 21ου αιώνα χαρακτηρίζεται σαν μια εποχή οικονομικού υλισμού.

Μετά τη παγκοσμιοποίηση του εμπορίου τα έθνη σταδιακά συνήθισαν την ιδέα των πολυεθνικών επιχειρήσεων και για αυτό το λόγο οι περισσότερες ενέργειες τους χαρακτηρίζονται από την επιθυμία τους για ανταγωνιστικό οικονομικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλα κράτη (Søilen, 2012).

Πίνακας 1.2

ΟΙ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΓΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ (Søilen, 2012).

<i>Variables</i>	<i>Geopolitics</i>	<i>Geoeconomics</i>
Beliefs	values	objectives, goals, mission
Position	geographical location, size	business ideas; strategy
Resources	natural resources	financial strength, ownership
Weight	population size	number of employees, market shares, key success factors
Force	education; science	level of general competence, fit between competence and business
Structure	political stability; laws, organization	organizational structure and culture
Base	infrastructure	buildings, land, assets
Security	military	legal competence
Communication	languages	languages
Expansion	exportable pop-culture	exportable products and company culture

Τη δεκαετία του 1990 επικρατούσε η λογική της γεωπολιτικής και αυτό φαίνεται διότι τα κράτη είχαν σαν πρωταρχικό τους στόχο την υπεροχή τους αλλά και την υποταγή των υπόλοιπων κρατών. Βέβαια παρατηρούμε τα κράτη συνήθως χρησιμοποιούσαν συνδυαστικά τη γεωπολιτική και τη γεωοικονομία για να προβάλλουν την ισχύ τους ώστε να έχουν περισσότερα αποτελέσματα (Søilen, 2012).

Με τη λογική της γεωπολιτικής που έχουν κάποια κράτη ενεργούν με κατάλληλες κινήσεις στο ιδιωτικό τομέα επιδιώκοντας να δημιουργήσουν επιπλέον ελευθερίες στην παγκόσμια αγορά. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και γενικότερα όλος ο Δυτικός κόσμος για παράδειγμα, παρέχουν μεγάλη ελευθερία στις εθνικές τους εταιρείες ώστε να δρουν με δικό τους ρίσκο και ευθύνη στη διεθνή αγορά. Αντίθετα η πολιτική που υπάρχει σε αρκετά μέρη της Ασίας και ειδικότερα στη Κίνα και την Ιαπωνία, είναι ότι η κυβέρνηση είναι αρμόδια να επιτρέψει στις διεθνικές της εταιρείες να δραστηριοποιηθούν σε παγκόσμιο επίπεδο (Søilen, 2012). Η Κίνα χρησιμοποιώντας στρατηγική της γεωοικονομίας, αποδεικνύει ότι τα κράτη λειτουργούν κυρίως με οικονομικά εργαλεία και στη περίπτωση που απειληθούν από

άλλο κράτος θα αμυνθούν χρησιμοποιώντας την τακτική της επιλεκτικής στέγασης των επιχειρήσεων τους. Με αυτό τον ασφαλή τρόπο το κράτος και θα αποφύγει τα στρατιωτικά μέσα του άλλου κράτους αλλά και παράλληλα θα καταφέρει να επιτύχει και τα συμφέροντά του. Ουσιαστικά η στρατηγική της γεωοικονομίας είναι αρκετά σημαντική καθώς επιτρέπει στα κράτη να ενδιαφέρονται και για οικονομικά κίνητρα αλλά παράλληλα τους δίνει και τη δυνατότητα να μπορούν να βλάψουν ένα κράτος,εάν υπονομευθεί η εξισορρόπηση τους μέσα στο διεθνές σύστημα (Antto, 2016).Η γεωοικονομική στρατηγική της Κίνας διαφαίνεται χαρακτηριστικά και από κάποιες πρόσφατες δηλώσεις του Προέδρου της ,Σι Τζίπινγκ που αφορούν το νέο Δρόμο Μεταξιά, ο οποίος είπε «Πρέπει να οικοδομήσουμε μια ανοικτή πλατφόρμα συνεργασίας, να υποστηρίξουμε και να αναπτύξουμε μια ανοικτή παγκόσμια οικονομία και επιπλέον να δημιουργήσουμε από κοινού ένα περιβάλλον που θα διευκολύνει την ανάπτυξη, ιδρύοντας ένα δίκαιο, ισόνομο και διαφανές σύστημα κανόνων για το διεθνές εμπόριο και τις επενδύσεις» (Το σχέδιο του Κινέζου προέδρου, 2017).

Αντίθετα, με τη λογική της γεωπολιτικής των κρατών και κυρίως των ΗΠΑ αντιλαμβανόμαστε ότι κυριαρχεί η αντιπαράθεση και η επιθετικότητα λόγω των στρατιωτικών μέσων που χρησιμοποιούν ώστε να δρουν εκφοβιστικά προς τα άλλα κράτη. Αμέσως μετά τη περίοδο του Ψυχρού Πολέμου μέχρι και σήμερα οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν τη στρατηγική της γεωπολιτικής προς τα υπόλοιπα κράτη και αυτό διαφαίνεται διότι διαθέτουν συγκρουσιακή διάθεση προς το διεθνές σύστημα. Με τη στρατηγική αυτή καταδεικνύει την «σκληρή ισχύ» που χρησιμοποιεί η οποία συχνά υπονομεύει και τη γεωοικονομική της δύναμη. Η βασικότερη βέβαια συνιστώσα της ισχύος για τις ΗΠΑ είναι η οικονομική ισχύς την οποία επιδιώκουν συνεχώς να την αναβαθμίζουν με γεωπολιτικά και με γεωοικονομικά εργαλεία (Antto, 2016). Τη στρατηγική των ΗΠΑ μπορεί να την εξηγήσει με ακρίβεια, και η προειδοποιητική φράση του Donald Trump,σε μια συνέντευξή του τον Αύγουστο του 2017 που αναφέρετε στη περίπτωση απειλής των ΗΠΑ απο πυρηνικά μέσα του κράτους της Βόρειας Κορέας «θα συναντηθούν με φωτιά και μανία όπως ο κόσμος δεν είχε δει ποτέ πριν » (Shugerman, 2017).

Παρακάτω θα αναλύσουμε τη γεωοικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και θα συγκρίνουμε τους φυσικούς τους πόρους αλλά και τους εμπορικούς τους δρόμους ώστε να αντιληφθούμε τη γεωοικονομική ισχύ τους αλλά και να καταδείξουμε την πιθανή μεταβολή ισχύος. Άλλωστε αυτές οι χώρες είναι δυο πολύ σημαντικά γεωοικονομικά παραδείγματα του 21ου αιώνα, διότι ενώ η Αμερική ως ηγεμόνας έχει θεμελιώσει τη κυριαρχία της εδώ και αρκετές δεκαετίες, παράλληλα απειλείται αρκετά από την ανταγωνιστική Κίνα, καθώς ξαφνικά εξελίχθηκε ως μια αναδυόμενη οικονομική περιφερειακή δύναμη στο τομέα της οικονομίας αλλά και του εμπορίου (Blackwill&Harris, 2016) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Οι ΗΠΑ

2.1 Η περίπτωση της Αμερικής

Η Αμερική όπως αναφέρει ο Robert Cox τον 21^ο αιώνα κινδυνεύει από την «μετατόπιση της εξουσίας της» καθώς αναφέρει ότι μαζί με το Δυτικό Κόσμο βρίσκεται σε μια αναπάντεχη πτώση (Cox, 2012, σ. 371). Μετά τη δεκαετία του 1990, αρκετοί συγγραφείς άρχισαν να αναφέρουν τις Ηνωμένες Πολιτείες ως τη νέα Ρώμη δηλαδή ως μια σύγχρονη αυτοκρατορία που δε θα χάσει ποτέ την εξουσία της για τον κύριο λόγο ότι είχε τεράστια οικονομική, στρατιωτική αλλά και πολιτική επιρροή στη διεθνή σκηνή. Μετά τη θριαμβευτική νίκη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το κράτος προσπάθησε να αποχωρήσει, από των προηγούμενων ετών, απομονωτισμό του και πλέον, στόχος του ήταν να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διεθνή σκηνή. Επιπλέον ακόμα και μετά τη κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η Αμερική κατάφερε να κυριαρχήσει ολομόναχη όντας το μοναδικό κράτος με τόσο μεγάλη στρατιωτική αλλά και οικονομική ισχύ. Τα τραγικά γεγονότα που συνέβησαν στη χώρα, δηλαδή η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου αλλά και η οικονομική κρίση του 2008 γρήγορα αμφισβήτησαν την ικανότητα της κυριαρχίας της. Σαν αποτέλεσμα ήταν λογικό να αναρωτηθούν αρκετοί αναλυτές για το εάν η χώρα θα είχε τη δυνατότητα πλέον να κυβερνήσει στον υπόλοιπο κόσμο και εάν η αυτοκρατορία που είχε χτίσει με κόπο τόσα χρόνια, τελικά χωλαίνει και μπορεί να επιτρέψει την οικονομική ανάδυση των μη-Δυτικών χωρών (Cox, 2012, σ. 376).

Η Αμερική διαθέτει μερικά πλεονεκτήματα που τη κατατάσσουν στην κορυφή της κυριαρχίας των μεγάλων δυνάμεων και είναι άξια να αναφερθούν γιατί είναι τόσο σημαντικά που δύσκολα θα επιτρέψουν να καταρρεύσει η ηγεμονία της. Αρχικά το σπουδαιότερο πλεονεκτημά της είναι το ισχυρό και διεθνοποιημένο νόμισμά της στις ξένες αγορές, αλλά και οι μακροοικονομικές της μετρήσεις που τη κατατάσσουν πρώτη στις λίστες του παγκόσμιου ΑΕΠ (Cox, 2012). Επιπλέον σημαντική είναι η εμπιστοσύνη που της δείχνουν τα άλλα κράτη σαν ηγεμονική δύναμη αλλά και βοήθεια που τους παρέχει όταν τη χρειαστούν. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτό είναι ότι όταν απειλήθηκαν τα πιο αδύναμα γειτονικά κράτη, με την άνοδο της Κίνας ως περιφερειακή δύναμη αμέσως, απευθύνθηκαν στο αμερικάνικο κράτος για να τους προσφέρει βοήθεια (Cox, 2012).

Η γεωπολιτική της λογική παρόλα αυτά όπως ανέφερα παραπάνω, συχνά υπονομεύει και τη γεωοικονομική της δύναμη και αυτό διαφαίνεται διότι σε ενεργειακά ζητήματα αλλά και σε εμπόρικές σχέσεις έπρεπε να έχει κάνει αλματώδη βήματα ανάπτυξης όπως η Κίνα. Επιπλέον θα έπρεπε να είχε καταδείξει την αυστηρότητα αλλά και την ισχύ που άρμοζε σε άλλα κράτη με το μοναδικό τρόπο που διέθετε δηλαδή την επιβολή οικονομικών κυρώσεων. Παρόλα αυτά οι οικονομικές της ιδεολογίες σαν κράτος την έκαναν να πιστεύει πως η γεωοικονομία της και η εξωτερική της πολιτική είναι δυο διαφορετικοί τομείς οι οποίοι δε θα πρέπει να συγχέονται διότι έχουν ανεξάρτητη σχέση απο τις γεωπολιτικές τακτικές (Blackwill&Harris, 2016).

Από την αντίθετη πλευρά βέβαια θα πρέπει να αναφερθούν και οι αμφιβολίες που υπήρχαν για την παγκόσμια ηγεμονία της καθώς για παράδειγμα αρκετοί αναλυτές από τη περίοδο του 1970 και έπειτα αμφισβήτησαν την ηγεσία των ΗΠΑ σε ολόκληρο το κόσμο διότι πλέον ήταν ένα οικονομικά εξασθνήμενο κράτος. Αυτή η σταδιακή πτώση της οικονομίας βέβαια οφειλόταν σε διάφορους παραγόντες όπως τα σοβαρά οικονομικά ελλειμμάτα του κράτους που δημιούργηθηκαν απο το πόλεμο του Βιετνάμ αλλά και την αδυναμία των ΗΠΑ να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον ενεργειακό τομέα. Μετά τη κρίση του 1987 το κράτος έλαβε κάποια μέτρα που για να το βοηθήσουν να σταθεροποιήσει την ηγεμονία του αλλά και για να προσπαθήσει να διορθώσει κάποιους τομείς που υστερεί. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1989 ήταν ένα θετικό γεγονός για την Αμερική διότι την βοήθησε να κερδίσει ξανά το χαμένο της ηθικό και να γίνει η κυρίαρχη υπερδύναμη του πλανήτη (Ρουμελιώτης, 2009) .

Αργότερα όμως με το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου τα πράγματα διαφοροποιήθηκαν διότι ήταν αρκετά οξύμωρο για ένα κράτος με τόσο μεγάλη στρατιωτική υπεροχή και τεχνολογική εξέλιξη να δεχθεί αυτή την εξωτερική επίθεση χωρίς να μπορέσει να την αντιμετωπίσει. Η επόμενη αιτία που οδήγησε τις ΗΠΑ στην απειλή της ηγεμονίας της ήταν η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 καθώς ήταν πρωτοφανής η βαθιά αδυναμία ενός τόσο αναπτυγμένου κράτους. Οι επιπτώσεις της κρίσης ήταν αρκετές καθώς διογκώθηκε άμεσα και έφθασε πολύ γρήγορα στην πραγματική οικονομία της Αμερικής και όπως είναι φυσικό αύξησε σημαντικά τα ποσοστά της ανεργίας αλλά και την δυσαρέσκεια ολόκληρης της κοινωνίας (Williams, 2011).

Παρόλα αυτά η Αμερική βρίσκεται σε μια δύσκολη περίοδο γιατί πρέπει να

αντιμετωπίσει τις αποφασισμένες για εξουσία αναδυόμενες χώρες, οι οποίες διαχειρίζονται με μεγαλύτερη στρατηγική τα γεωοικονομικά τους εργαλεία αλλά και μια νέα πρόκληση για τα δεδομένα της. Η Κίνα είναι στη δεύτερη θέση παγκοσμίως και αναπτύσσεται διαρκώς γεγονός που απειλεί τη διεθνή σκηνή και ειδικότερα τις ΗΠΑ. Εάν λοιπόν η Αμερική επιθυμεί να παραμείνει στην ηγεμονία χωρίς να χάσει τη δύναμή της, θα είναι ορθό να αναδιοργανώσει άμεσα την πολιτική της και να αναπροσαρμοστεί στις επιταγές της εποχής (Blackwill&Harris, 2016).

Βέβαια, όπως υποστηρίζει ο Paul Kennedy, «η ανόδος ισχύος της Ασίας, και ιδιαίτερα της Κίνας, αλλά και η ύφεση της Δύσης, δηλαδή η αποδυνάμωση των ΗΠΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το πιο ιδιαίτερο πολιτικό φαινόμενο του 21^{ου} αιώνα». Επιπλέον τονίζει το ενδιαφέρον της σύγχρονης Κίνας ώστε να δώσει προτεραιότητα για τις αμυντικές της δαπάνες και ναυτική της ισχύ σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Επισημαίνει ότι ο ανταγωνισμός των ΗΠΑ και της Κίνας στη ουσία δεν υφίσταται και ότι παρά τις προβλέψεις που έχουν γίνει, στο τέλος θα υπερισχύσει η αμερικάνικη ηγεμονία. Έπειτα υποστηρίζει ότι αυτή η μικρή ανταγωνιστικότητα που υπάρχει ανάμεσα στα δυο κράτη δεν είναι ανησυχητική διότι υπάρχουν αρκετά συμφέροντα τα οποία δεν θα της επιτρέψουν να εξελιχθεί σε πόλεμο. Καταλήγει ότι ακόμα και στη περίπτωση ηγεσίας της Κίνας λόγω της ταχείας ανάπτυξης της, οι ΗΠΑ πάντα θα είναι μια απαραίτητη δύναμη για το πλανήτη και θα επιδιώκει πάντα να διατηρεί μια ισχυρή θέση στο διεθνές σύστημα (Kennedy, 2010, σ. 94).

2.2 Ο ρόλος του πετρελαίου

Οι ενεργειακοί φυσικοί πόροι που μπορεί να διαθέτουν οι χώρες και ειδικότερα το πετρέλαιο, είναι ένα από τα πιο βασικά στοιχεία και συνθέτουν τη γεωοικονομία μιας χώρας. Επομένως όλα τα κράτη διαθέτουν αρκετά πετρελαικά κοιτάσματα έχουν τα παρακάτω προσόντα σε σχέση υπόλοιπα. Αρχικά είναι επιφυλακτικά με τις χώρες που επιδιώκουν συνεταιρικές σχέσεις γιατί έχουν σκοπό όλες οι συνεργασίες που

επιδιώκουν να τους παρέχουν και την ενίσχυση της ισχύος τους. Έπειτα τα κράτη με αρκετή ποσότητα πετρελαίου μπορούν ευκολότερα να διαφοροποιούν το ισχύον καθεστώς της πολιτικής σκηνής ανάλογα με τις δικές τους επιθυμίες και για αυτό «μαύρος χρυσός» είναι και από τα ισχυρά όπλα που χρησιμοποιεί η διπλωματία (Levi, 2012).

Η ενεργειακή πολιτική ήταν πάντα σε πολύ σημαντική θέση στην εξωτερική και εσωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Το πετρέλαιο επειδή χρησιμοποιείται σαν ένα αγαθό προς ανταλλαγή είναι ικανό να διαμορφώνει τις σχέσεις μεταξύ των χωρών αλλά και τα μεταξύ τους συμφέροντα και αρκετοί αναλυτές θεωρούν ότι οι πόλεμοι που διεξάχθηκαν προς την Μέση Ανατολή οφείλονταν ουσιαστικά στα ενεργειακά συμφέροντα της Αμερικής. Εν ολίγοις τα συμφέροντα των κρατών είναι αυτά που θα καθορίσουν τις αγορές και για αυτό το λόγο παρατηρούμε ότι αρκετές εμπορικές σχέσεις που γίνονται μπορεί να μη συνάδουν απόλυτα με την ιδέα της παγκοσμιοποίησης αλλά στην ευελιξία των κρατικών τους συμφερόντων (Levi, 2012).

Οι χώρες που εξάγουν ποσότητες πετρελαίου έχουν πολύ σημαντικά πλεονέκτηματα σε σχέση με τις υπόλοιπες. Για αυτό το λόγο το πετρέλαιο χρησιμοποιείται ως εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής το οποίο εξαρτάται από τα συμφέροντά των κρατών ή ακόμα και με το είδος της ισχύος που επιθυμούν να ασκήσουν. Η Ρωσία αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα για αυτό διότι συνηθίζει να δημιουργεί μεγάλες διακυμάνσεις στις τιμές του πετρελαίου της και αυτό εξαρτάται με το εάν μπορεί να εξυπηρετεί τα εθνικά της συμφέροντά μέσω των άλλων χωρών. Δηλαδή τη παρατηρούμε να κατεβάζει τις τιμές για να είναι ανταγωνιστική στους πελάτες της αλλά όταν δεν εισακούγονται τα συμφέροντά της, να τους απειλεί για ενδεχόμενη αύξηση τιμών του πετρελαίου (Levi, 2012).

Η Αμερική έχει εμπορικές πετρελαϊκές συνεργασίες με το Καναδά, τη Σαουδική Αραβία αλλά και τη Βενεζουέλα οι οποίες όπως θα παρατηρήσουμε παρακάτω μπορεί να είναι αρκετά μεταβαλλόμενες. Αρχικά το παράδειγμα ΗΠΑ-Καναδά είναι αρκετά χαρακτηριστικό διότι ανέκαθεν διατηρούσαν εμπορικές σχέσεις. Η αρχή της ρήξης της συνεργασίας τους δημιουργήθηκε όταν αποφάσισε η Αμερική να μειώσει τα προϊόντα που εισήγαγε από το Καναδά γιατί ήθελε να υποστηρίξει την εγχώρια παραγωγή της. Έπειτα η επόμενη κατάρρευση των εμπορικών τους σχέσεων ήταν όταν το 1973 μετά το εμπάργκο της Αμερικής, το κράτος του Καναδά, αποφάσισε να

ανεβάσει τις τιμές του πετρελαίου του και να ψάξει άλλους πελάτες εκτός των Αμερικάνικων συνόρων (Levi, 2012).

Το επόμενο παράδειγμα είναι η εμπορική σχέση που επισυνάπτει η Αμερική με τη Σαουδική Αραβία. Η συνεργασία τους ξεκίνησε το 1970 και το συγκριτικό πλεονέκτημα που είχε από όλα τα υπόλοιπα κράτη είναι ότι διατηρούσε τη χαμηλότερη τιμή πετρελαίου. Η Σαουδική Αραβία προσφέροντας στην Αμερική την ίδια ποιότητα πετρελαίου σε τόσο ανταγωνιστική τιμή εξανάγκασε ουσιαστικά τις ΗΠΑ να αγοράζουν πετρέλαιο μόνο από αυτούς (Levi, 2012).

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί το παράδειγμα των εμπορικών σχέσεων αλλά με τη μορφή της αλληλεξάρτησης των ΗΠΑ και της Βενεζουέλας. Το παράδοξο είναι ότι ενώ ουσιαστικά αυτά τα δυο κράτη δεν επιθυμούν τη μεταξύ τους συνεργασία αλλά συμβιβάζονται διότι αντιλαμβάνονται τις σοβαρές συνέπειες που θα προκαλέσει η μεταξύ τους ρήξη. Το πετρέλαιο διαθέτει αρκετά είδη που διαφοροποιούνται στη περιεκτικότητα, τη ποιότητά τους αλλά και τη χρήση τους, τα οποία όμως δεν είναι εφικτό να τα επεξεργαστούν όλα τα διυλιστήρια όλων των χώρων. Παραδείγματος χάριν εάν υποθετικά η Βενεζουέλα δεν έδινε ξανά τη πρώτη ύλη πετρελαίου που χρειάζεται η Αμερική ώστε να επεξεργαστεί, τότε και η Αμερική δε θα μπορούσε να συνεχίσει τη παραγωγή πετρελαίου της αλλά και η Βενεζουέλα θα δυσκολευόταν να πουλήσει το συγκεκριμένο είδος πετρελαίου σε άλλα κράτη. Άρα καταλήγουμε ότι τα κοινά τους συμφέροντα τα ευνοούν και στις κοινές εμπορικές τους συναλλαγές (Levi, 2012).

Πίνακας 2.1

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ (ΒΡ, 2017).

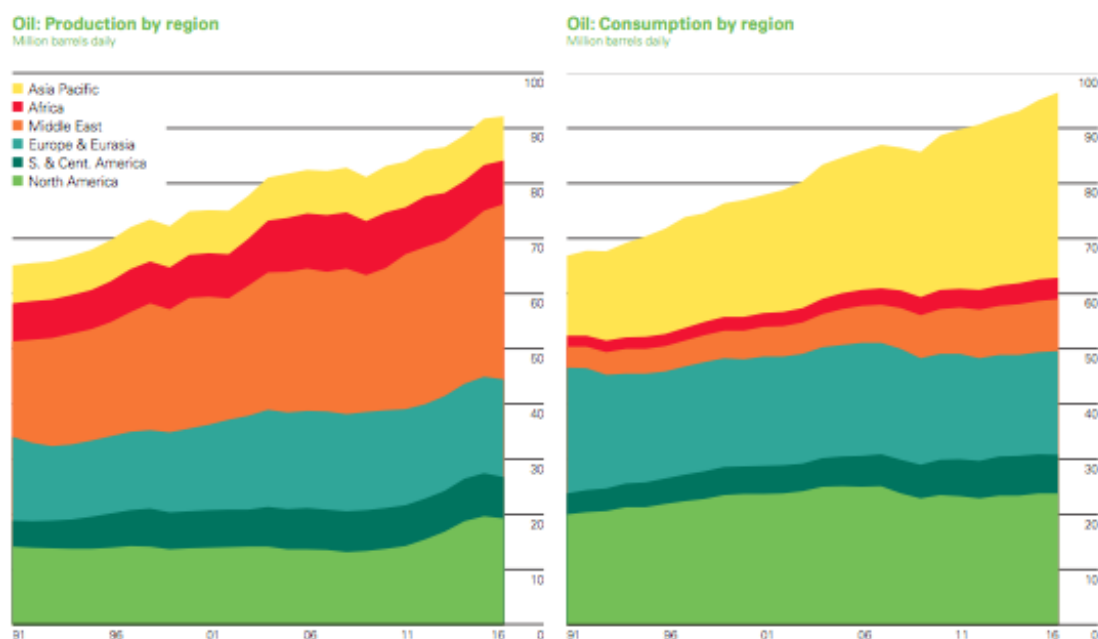
Thousand barrels daily	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016	2005-15	2016
US	6825	6860	6784	7263	7549	7862	8894	10073	11779	12757	12354	-3.2%	6.3%	13.4%
Canada	3208	3290	3207	3202	3332	3515	3740	4000	4271	4389	4460	1.6%	3.7%	4.8%
Mexico	3689	3479	3165	2978	2959	2940	2911	2875	2784	2587	2456	-5.1%	-3.7%	2.7%
Total North America	13722	13628	13156	13444	13841	14317	15545	16948	18833	19733	19270	-2.3%	3.7%	20.9%
Argentina	852	815	803	729	715	660	664	655	641	641	619	-3.3%	-2.7%	0.7%
Brazil	1806	1831	1897	2029	2137	2179	2145	2110	2341	2525	2605	3.2%	4.0%	2.8%
Colombia	529	531	588	671	786	915	944	1004	990	1006	924	-8.1%	6.7%	1.0%
Ecuador	538	513	507	488	488	501	505	527	557	543	545	0.4%	0.2%	0.6%
Peru	118	117	122	147	158	153	154	167	169	145	135	-6.6%	2.8%	0.1%
Trinidad & Tobago	177	154	152	151	145	137	117	115	114	109	96	-11.2%	-4.4%	0.1%
Venezuela	3340	3233	3222	3042	2842	2755	2704	2680	2692	2644	2410	-8.9%	-2.2%	2.6%
Other S. & Cent. America	138	139	138	129	134	137	143	148	154	149	138	-7.5%	0.3%	0.2%
Total S. & Cent. America	7498	7334	7430	7384	7404	7438	7376	7407	7659	7761	7474	-3.7%	0.6%	8.1%
Azerbaijan	646	656	695	1014	1023	919	872	877	849	840	826	-1.6%	6.8%	0.9%
Denmark	346	311	287	265	249	225	204	178	167	158	142	-10.2%	-8.4%	0.2%
Italy	120	122	108	95	106	110	112	116	121	115	79	-31.3%	-1.0%	0.1%
Kazakhstan	1370	1415	1485	1609	1676	1694	1694	1737	1710	1695	1672	-1.4%	2.7%	1.8%
Norway	2772	2551	2466	2349	2136	2040	1917	1838	1889	1948	1995	2.4%	-4.1%	2.2%
Romania	105	100	99	94	90	89	83	86	84	83	79	-5.0%	-3.1%	0.1%
Russian Federation	9819	10044	9951	10140	10367	10519	10642	10780	10838	10981	11227	2.2%	1.4%	12.2%
Turkmenistan	187	199	211	214	220	220	229	240	249	261	261	*	3.1%	0.3%
United Kingdom	1659	1651	1549	1469	1356	1112	946	864	852	963	1013	5.1%	-6.2%	1.1%
Uzbekistan	114	104	102	95	78	77	68	61	59	57	55	-3.1%	-6.7%	0.1%
Other Europe & Eurasia	445	442	420	409	394	394	390	397	388	379	367	-3.0%	-1.8%	0.4%
Total Europe & Eurasia	17562	17795	17574	17754	17694	17387	17127	17174	17206	17479	17716	1.4%	*	19.2%
Iran	4293	4369	4421	4292	4417	4465	3819	3615	3725	3897	4600	18.0%	-0.8%	5.0%
Iraq	1999	2143	2428	2452	2490	2801	3116	3141	3285	4031	4465	10.8%	8.2%	4.8%
Kuwait	2735	2680	2784	2498	2560	2913	3169	3129	3101	3068	3151	2.7%	1.4%	3.4%
Oman	738	710	757	813	865	885	918	942	943	981	1004	2.4%	2.4%	1.1%
Qatar	1241	1267	1438	1421	1638	1834	1931	1906	1886	1890	1899	0.5%	5.1%	2.1%
Saudi Arabia	10671	10268	10663	9663	10075	11144	11635	11393	11505	11986	12349	3.0%	0.9%	13.4%
Syria	421	404	406	401	385	353	171	59	33	27	25	-7.4%	-24.5%	*
United Arab Emirates	3098	3002	3027	2725	2895	3320	3401	3627	3674	3928	4073	3.7%	3.0%	4.4%
Yemen	387	341	315	307	306	219	174	193	147	44	16	-62.7%	-20.3%	*
Other Middle East	182	194	193	192	192	201	184	209	214	213	205	-3.8%	1.4%	0.2%
Total Middle East	25765	25348	26430	24765	25822	28138	28518	28213	28515	30065	31789	5.7%	1.6%	34.5%
Algeria	1979	1992	1969	1775	1689	1642	1537	1485	1589	1558	1579	1.4%	-2.4%	1.7%
Angola	1432	1699	1916	1804	1863	1726	1784	1799	1712	1626	1807	-1.1%	3.6%	2.0%
Chad	153	144	127	118	122	114	101	83	82	73	73	0.6%	-8.3%	0.1%
Republic of Congo	278	224	237	276	314	301	281	250	266	257	238	-7.6%	0.4%	0.3%
Egypt	679	698	715	730	725	714	715	710	714	726	691	-4.8%	0.8%	0.8%
Equatorial Guinea	342	350	347	307	274	252	272	267	281	289	280	-3.1%	-2.1%	0.3%
Gabon	242	246	240	241	249	251	253	232	232	230	227	-1.1%	-1.8%	0.2%
Libya	1815	1820	1820	1651	1658	479	1510	988	498	432	426	-1.4%	-13.0%	0.5%
Nigeria	2433	2314	2109	2185	2471	2408	2370	2270	2347	2329	2053	-11.9%	-0.8%	2.2%
South Sudan	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	31	100	155	148	118	-20.0%	n/a	0.1%
Sudan	366	483	457	475	462	291	103	118	120	109	104	-5.0%	-9.4%	0.1%
Tunisia	77	106	98	93	85	78	84	78	73	65	63	-3.3%	-2.0%	0.1%
Other Africa	227	191	184	181	152	209	205	231	236	255	233	-8.7%	3.7%	0.3%
Total Africa	10014	10268	10218	9638	10065	8464	9247	8612	8307	8297	7892	-4.9%	-1.7%	8.6%
Australia	532	549	538	507	548	483	479	407	436	393	359	-8.7%	-3.6%	0.4%
Brunei	221	194	175	168	172	165	159	135	126	127	121	-4.6%	-4.7%	0.1%
China	3711	3742	3814	3805	4077	4074	4155	4216	4246	4309	3999	-7.2%	1.7%	4.3%
India	760	768	803	816	882	916	906	906	887	876	856	-2.3%	1.7%	0.9%
Indonesia	1018	972	1006	994	1003	952	918	882	852	841	881	4.8%	-2.6%	1.0%
Malaysia	713	742	741	701	717	650	654	621	645	699	705	0.9%	-0.8%	0.8%
Thailand	326	343	360	374	389	419	458	452	450	468	479	2.5%	4.5%	0.5%
Vietnam	354	334	309	341	322	326	357	361	373	362	333	-8.1%	-0.7%	0.4%
Other Asia Pacific	304	319	340	330	315	299	287	272	291	295	278	-5.9%	0.4%	0.3%
Total Asia Pacific	7938	7962	8096	8038	8426	8295	8372	8252	8307	8369	8010	-4.3%	0.5%	8.7%
Total World	82519	82334	82894	81222	83251	84026	86183	86606	88826	91704	92150	0.5%	1.1%	100.0%
of which: OECD	19447	19131	18425	18432	18527	18574	19482	20635	22588	23596	23122	-2.0%	1.7%	25.1%
Non-OECD	63072	63203	64469	62790	64724	65452	66701	65971	66238	68108	69028	1.4%	0.9%	74.9%
OPEC	35574	35269	36303	33997	35086	35988	37480	36561	36573	38133	39358	3.2%	0.8%	42.7%
Non-OPEC	46945	47065	46591	47225	49166	49338	48703	50045	52254	53572	52792	-1.5%	1.4%	57.3%
European Union	2464	2418	2258	2119	1981	1720	1526	1434	1412	1506	1488	-1.2%	-5.7%	1.6%

Πίνακας 2.2
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ (ΒΡ,
2017).

US	20687	20680	19490	18771	19180	18882	18490	18961	19106	19631	19631	0.5%	-0.6%	20.3%
Canada	2276	2342	2296	2173	2305	2380	2340	2383	2372	2299	2343	1.9%	0.1%	2.4%
Mexico	2019	2067	2054	1996	2014	2043	2063	2020	1943	1923	1869	-2.8%	-0.5%	1.9%
Total North America	24982	25089	23840	22940	23489	23305	22894	23364	23421	23753	23843	0.4%	-0.6%	24.7%
Argentina	474	528	540	632	594	609	636	683	674	692	687	-0.7%	4.4%	0.7%
Brazil	2156	2313	2485	2602	2721	2839	2901	3110	3239	3170	3018	-4.8%	4.1%	3.1%
Chile	293	377	390	383	343	371	376	362	371	376	378	0.6%	3.6%	0.4%
Colombia	237	234	251	232	258	277	297	298	316	333	340	2.3%	3.6%	0.4%
Ecuador	180	183	188	191	220	226	233	247	260	254	239	-5.9%	4.2%	0.2%
Peru	147	153	172	178	189	208	213	227	225	240	256	6.9%	4.7%	0.3%
Trinidad & Tobago	38	43	45	44	45	42	40	45	42	45	44	-3.9%	2.8%	•
Venezuela	668	640	716	726	725	737	792	762	719	648	611	-5.7%	0.7%	0.6%
Other S. & Cent. America	1363	1361	1313	1306	1330	1357	1339	1319	1324	1381	1402	1.5%	0.3%	1.5%
Total S. & Cent. America	5654	5831	6100	6094	6424	6666	6826	7073	7171	7139	6976	-2.3%	2.9%	7.2%
Austria	291	276	274	264	276	262	259	264	259	259	263	1.5%	-1.0%	0.3%
Azerbaijan	96	91	74	73	71	89	92	101	99	99	99	-0.2%	-0.7%	0.1%
Belarus	176	162	159	182	150	175	211	145	165	156	152	-2.2%	0.3%	0.2%
Belgium	685	700	731	654	678	637	622	636	635	666	675	1.4%	-0.3%	0.7%
Bulgaria	106	103	102	91	81	79	82	76	82	92	96	4.0%	-1.1%	0.1%
Czech Republic	207	205	209	204	195	193	192	184	195	189	178	-6.0%	-1.0%	0.2%
Denmark	190	191	188	169	171	168	158	158	160	164	164	0.5%	-1.3%	0.2%
Finland	223	226	223	212	222	204	193	191	183	184	189	2.6%	-2.2%	0.2%
France	1842	1911	1889	1822	1763	1730	1676	1664	1616	1616	1602	-0.9%	-1.8%	1.7%
Germany	2609	2380	2502	2409	2445	2369	2356	2408	2348	2340	2394	2.3%	-1.0%	2.5%
Greece	434	435	414	396	369	348	312	295	294	306	313	2.5%	-2.9%	0.3%
Hungary	168	168	164	154	146	139	129	129	144	153	154	0.9%	-0.3%	0.2%
Ireland	191	195	187	166	158	143	135	137	136	142	147	2.9%	-2.9%	0.2%
Italy	1791	1740	1661	1563	1532	1475	1346	1260	1184	1222	1232	0.9%	-3.8%	1.3%
Kazakhstan	221	242	241	199	211	244	245	260	265	289	287	-0.6%	4.1%	0.3%
Lithuania	58	58	63	54	55	53	56	53	53	57	61	6.5%	•	0.1%
Netherlands	1047	1065	991	971	977	971	826	888	866	836	851	1.9%	-2.2%	0.9%
Norway	229	237	228	237	235	239	235	243	232	238	242	1.7%	0.6%	0.3%
Poland	512	531	549	549	576	574	553	520	521	541	589	8.8%	1.1%	0.6%
Portugal	302	307	291	273	271	255	230	239	238	246	236	-3.5%	-3.1%	0.2%
Romania	214	218	216	195	184	191	191	174	187	191	197	3.2%	-1.3%	0.2%
Russian Federation	2762	2780	2861	2775	2878	3074	3119	3135	3299	3137	3203	2.1%	1.7%	3.3%
Slovakia	72	76	82	79	82	81	74	75	71	77	83	8.5%	-0.4%	0.1%
Spain	1692	1613	1558	1473	1446	1378	1291	1195	1191	1237	1268	2.5%	-2.5%	1.3%
Sweden	358	357	350	323	336	312	309	306	308	300	313	4.3%	-1.7%	0.3%
Switzerland	260	241	256	260	242	235	238	249	224	228	216	-6.2%	-1.3%	0.2%
Turkey	681	695	696	709	694	673	680	718	741	839	886	6.7%	2.6%	0.9%
Turkmenistan	106	111	114	106	118	125	129	137	143	147	148	0.8%	3.0%	0.2%
Ukraine	308	308	299	292	267	278	267	257	222	198	195	-1.1%	-3.9%	0.2%
United Kingdom	1813	1762	1720	1646	1623	1590	1533	1518	1511	1566	1597	2.1%	-1.6%	1.7%
Uzbekistan	103	94	93	89	76	71	63	60	57	57	58	0.8%	-5.7%	0.1%
Other Europe & Eurasia	699	730	737	720	714	710	692	683	660	683	705	3.2%	-0.1%	0.7%
Total Europe & Eurasia	20452	20202	20110	19300	19244	19084	18694	18370	18287	18450	18793	1.9%	-0.9%	19.5%
Iran	1851	1879	1964	1960	1817	1844	1854	2014	1961	1850	1848	-0.1%	0.9%	1.9%
Israel	248	262	264	232	241	264	296	247	231	247	251	1.9%	-0.4%	0.3%
Kuwait	378	383	406	456	470	464	541	512	480	506	499	-1.3%	2.1%	0.5%
Qatar	137	148	177	173	191	246	257	287	293	316	339	7.5%	11.2%	0.4%
Saudi Arabia	2274	2407	2622	2914	3218	3295	3462	3470	3726	3968	3906	-1.0%	5.8%	4.0%
United Arab Emirates	539	576	603	596	643	721	765	774	860	926	987	6.7%	6.3%	1.0%
Other Middle East	1299	1294	1402	1461	1522	1556	1586	1646	1631	1588	1600	0.7%	1.8%	1.7%
Total Middle East	6726	6949	7418	7779	8102	8382	8760	8950	9180	9300	9431	1.4%	3.6%	9.8%
Algeria	258	286	309	327	327	350	370	387	390	425	412	-3.1%	5.5%	0.4%
Egypt	601	642	686	725	766	720	747	756	806	830	853	2.8%	3.0%	0.9%
South Africa	528	539	511	507	539	542	554	569	564	583	560	-3.9%	1.2%	0.6%
Other Africa	1526	1575	1697	1758	1852	1781	1900	2007	2012	2028	2111	4.1%	2.9%	2.2%
Total Africa	2912	3042	3203	3316	3483	3393	3571	3720	3771	3966	3937	1.8%	2.9%	4.1%
Australia	936	935	944	950	957	1006	1036	1046	1045	1039	1036	-0.3%	1.8%	1.1%
Bangladesh	81	76	77	72	80	104	110	107	116	124	131	5.6%	4.5%	0.1%
China	7432	7808	7941	8278	9436	9796	10230	10734	11209	11986	12381	3.3%	5.7%	12.8%
China Hong Kong SAR	309	329	298	339	359	361	344	352	336	368	380	3.4%	2.5%	0.4%
India	2737	2941	3077	3237	3319	3488	3685	3727	3849	4164	4489	7.8%	4.8%	4.6%
Indonesia	1244	1318	1287	1317	1411	1589	1626	1639	1663	1592	1615	1.4%	2.0%	1.7%
Japan	6174	6013	4946	4387	4442	4442	4702	4516	4303	4139	4037	-2.5%	-2.5%	4.2%
Malaysia	660	701	672	679	690	726	760	803	802	814	829	1.9%	2.6%	0.9%
New Zealand	152	154	164	148	150	150	148	151	154	160	164	2.3%	0.6%	0.2%
Pakistan	354	384	389	416	411	414	402	442	458	506	566	12.0%	5.0%	0.6%
Philippines	283	295	283	300	313	298	309	322	347	396	434	9.0%	2.4%	0.4%
Singapore	848	921	973	1049	1157	1208	1202	1225	1268	1336	1382	3.4%	5.3%	1.4%
South Korea	2320	2389	2308	2339	2370	2394	2458	2455	2454	2577	2763	7.2%	1.1%	2.9%
Taiwan	1051	1110	1005	1020	1046	983	983	1010	1032	1040	1046	0.6%	-0.1%	1.1%
Thailand	996	1030	1018	1066	1122	1185	1250	1298	1311	1355	1382	2.0%	2.9%	1.4%
Vietnam	254	283	300	313	337	386	369	371	389	407	431	6.0%	4.7%	0.4%
Other Asia Pacific	322	350	333	356	369	409	416	435	458	491	512	4.3%	4.6%	0.6%
Total Asia Pacific	25152	26047	25907	26262	27969	28920	30031	30636	31195	32494	33577	3.3%	2.8%	34.8%
Total World	85777	87161	86578	85691	88722	89729	90676	92114	90025	95003	96568	1.6%	1.2%	100.0%
of which: OECD	49874	49897	48059	46068	48996	48054	45612	45883	45184	45786	46217	0.9%	-0.9%	47.9%
Non-OECD	35903	37464	38519	39623	42126	43676	45163	46831	47840	49218	50341	2.3%	3.6%	52.1%
European Union	15166	14878	14737	14023	13942	13499	12956	12702	12500	12707	12942	1.8%	-1.7%	13.4%
CIS	3819	3845	3901	3770	3835	4120	4205	4177	4326	4161	4223	1.5%	1.3%	4.4%

Εικόνα 2.3

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ (BP, 2017).

Τα παραπάνω δεδομένα μας καταδεικνύουν ότι οι ΗΠΑ έχουν τη δυνατότητα να παράγουν και να καταναλώνουν ένα τεράστιο ποσοστό των πετρελαϊκών αποθεμάτων το οποίο διαχειρίζονται με τέτοιο τρόπο παράλληλα με τις εισαγωγές τους ώστε να μην υπάρχει η πιθανότητα έλλειψης. Με τα νούμερα αυτά βλέπουμε ότι τη καθιστούν ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό κράτος σε σχέση με τα υπόλοιπα που μπορεί να έχουν ίδια ή και υψηλότερη κατανάλωση από την Αμερική αλλά δεν έχουν την ίδια παραγωγή με αυτή (Antto, 2016).

Η ενέργεια λοιπόν αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής. “Τα στρατηγικά αγαθά” όπως αποκαλούνται καθιστούν ένα αρκετά δυνατό χαρτί για τα κράτη αρχικά για με αυτά μπορούν να διεκδικούν την ισχύ τους αλλά και με τη σωστή χρήση τους μπορούν να οδηγήσουν ένα κράτος στη πολυπόθητη ηγεμονία. Επίσης διαφαίνεται έντονα η ανάγκη των κρατών να διατηρήσουν την ενεργειακή τους ασφάλεια επειδή τους αποδίδει και την διατήρηση ασφάλειας του εσωτερικού τους. Η ενεργειακή ασφάλεια έχει ανοίξει και καινούριους τομείς όπως η ενεργειακή διπλωματία και η ενεργειακή γεωοικονομία και αυτό έγινε γιατί τα ισχυρότερα κράτη εκμεταλλεύονται την ανάγκη ασφαλείας των μικρότερων σε ισχύ

χωρών και προσπαθούν να επωφεληθούν απο αυτά με κάθε τρόπο (Antto, 2016).

Το ισχυρό πλεονέκτημα των ΗΠΑ στο τομέα του πετρελαίου δίνεται ουσιαστικά απο την ελεύθερη νοοτροπία του ίδιου κράτους. Υπάρχει η δυνατότητα στο εσωτερικό του κράτους να γίνονται επενδύσεις και για αυτό το λόγο παρατηρούμε ότι αρκετές εταιρείες οι οποίες ειδικεύονται στο τομέα αυτό άδραξαν την ευκαιρία και ξεκίνησαν τις δραστηριότητες τους εκεί. Έτσι η μεγάλη βιομηχανία που υπάρχει στο πετρελαιοκτομέα παρέχει στο κράτος το πλεονέκτημα να είναι περισσότερο ανταγωνιστικό απο άλλα κράτη όπου οι κυβερνήσεις τους δεν έχουν τέτοια ελευθερία στην ανοικτή επιχειρηματικότητα. Επιπλέον η νομοθεσία των ΗΠΑ επιτρέπει την ελεύθερη άντληση των πετρελαίων και των άλλων φυσικών πόρων απο τα οικόπεδα απλών πολιτών, για ιδιωτική τους χρήση και είναι φυσικό αυτό να αυξάνει ακόμα περισσότερο την ανταγωνιστικότητα του του κράτους σε αυτό το τομέα (Blackwill&Harris, 2016).

2.3 Ο ρόλος του φυσικού αερίου

Το φυσικό αέριο αποτελεί ένα ζήτημα υψίστης σημασίας για τις ΗΠΑ και κατατάσσεται σε ένα απο τα πιο σημαντικά εργαλεία της γεωοικονομίας της και για αυτό κατέχει μια πολύ σημαντική θέση για τη γεωπολιτική των χωρών (Losz, 2016).

Η Αμερική μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα βρισκόταν στο περιθώριο όσο αναφορά το εμπόριο του φυσικού αερίου διότι δεν είχε κατάφερε να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό των άλλων χωρών αλλά και τις δυσκολίες που είχε η μεταφορά του στις μεγάλες αποστάσεις που θα έπρεπε να διανύει. Παρόλα αυτά τα σκήπτρα των εξαγωγών αυτής της πηγής ενέργειας μέχρι εκείνη τη περίοδο ,τα κρατούσαν η Αυστραλία η Ινδονησία και το Κατάρ οι οποίες είχαν σημειώσει τρομερή άνοδο λόγω του εδάφους τους αλλά και της αφθονίας που κατείχαν στα επίπεδα του φυσικού αερίου. Επιπλέον τα μεγαλύτερα επίπεδα αποθεμάτων φυσικού αερίου στο κόσμο τα διέθετε το Ιράν, το Κατάρ και η Ρωσία και λόγω του μονοπωλιακού εξαγωγισμού εμπορίου τους σε όλο το κόσμο , είχαν αποκτήσει τεράστιο συγκριτικό πλεονέκτημα που εκμεταλλεύονταν αναλόγως. Η πρώτη προσπάθεια της Αμερικής για τη μεταφορά υδροποιημένου φυσικού αερίου έγινε τον Ιανουάριο του 1959 από τον Methane Pioneer ,ο οποίος ναύλωσε ένα πλοίο φορτηγό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

για να μεταφέρει υγροποιημένο φυσικό αέριο στη πόλη Λουϊζιάνα της Αμερικής. Αυτό το ταξίδι αποτέλεσε μια σημαντική την αρχή για την Αμερική για το νέο παγκόσμιο εμπόριο φυσικού αερίου (Losz, 2016). Κάποιες δεκαετίες αργότερα η Αμερική ανακάλυψε δυο νέα επαναστατικά είδη για το φυσικό αέριο, την οριζόντια διάτρηση και την υδραυλική ρωγμάτωση(fracking), για την εξόρυξη σχιστολιθικού αερίου. Η Αμερική με την ανακάλυψη του σχιστολιθικού φυσικού αερίου αλλά και πετρελαίου έφερε τη καινοτομία που προβλέπεται να ξεπεράσει σε ενεργειακή υπεροχή ακόμα και τη Σαουδική Αραβία αν και πλέον έχει παρατηρηθεί πως η παγκόσμια παραγωγή ενέργειας έχει αρχίσει να απομακρύνεται από τους παραδοσιακούς προμηθευτές της Μέσης Ανατολής. Στη περίοδο, του 2007 μέχρι το 2012 η αύξηση της παραγωγής φυσικού σχιστολιθικού αερίου στην Αμερική ήταν εντυπωσιακή και άγγιξε περίπου το 50% και διαφαίνεται ότι με αυτή την ανάπτυξη η Αμερική μπορεί να γίνει σύντομα μια ενεργειακή υπερδύναμη (O'Sullivan, 2014). Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω τα βασικά στοιχεία της ηγεμονίας της είναι το καθεστώς της Αμερικής το οποίο παρέχει ελευθερία στους ιδιώτες να διεκδικούν και να εκμεταλλεύονται τους υπόγειους πόρους των οικοπέδων τους και επιπλέον σημαντικό ρόλο για την εξέλιξη της ενεργειακής τους ισχύος ,έχουν και οι αμέτρητες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Αμερική γιατί ευνοούν σημαντικά το κράτος σε σύγκριση με άλλες χώρες που διαθέτουν μόνο μια ενιαία εθνική πετρελαική εταιρεία (O'Sullivan, 2014).

Πίνακας 2.4

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΥΒΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
(ΒΡ, 2017).

Billion cubic metres	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Growth rate per annum			Share 2016
											2016	2016	2005-15	
US	524.0	545.6	570.8	584.0	603.6	648.5	680.5	685.4	733.1	766.2	749.2	-2.5%	4.1%	21.1%
Canada	171.7	165.5	159.3	147.6	144.5	144.4	141.1	141.4	147.2	149.1	152.0	1.7%	-1.3%	4.3%
Mexico	57.3	53.6	53.4	59.3	57.6	58.3	57.2	58.2	57.1	54.1	47.2	-13.0%	0.3%	1.3%
Total North America	753.0	764.6	783.5	790.9	805.7	851.2	878.9	885.0	937.3	969.4	948.4	-2.4%	2.8%	26.7%
Argentina	46.1	44.8	44.1	41.4	40.1	38.8	37.7	35.5	35.5	36.5	38.3	4.6%	-2.2%	1.1%
Bolivia	12.9	13.8	14.3	12.3	14.2	15.6	17.8	20.3	21.0	20.3	19.7	-3.0%	5.3%	0.6%
Brazil	11.2	11.2	14.0	11.9	14.6	16.7	19.3	21.3	22.7	23.1	23.5	1.2%	7.8%	0.7%
Colombia	7.0	7.5	9.1	10.5	11.3	11.0	12.0	12.6	11.8	11.1	10.4	-8.6%	5.2%	0.3%
Peru	1.8	2.7	3.5	3.5	7.2	11.4	11.9	12.2	12.9	12.5	14.0	11.7%	23.5%	0.4%
Trinidad & Tobago	40.1	42.2	42.0	43.6	44.8	43.1	42.7	42.8	42.1	39.6	34.5	-13.2%	1.8%	1.0%
Venezuela	31.5	36.2	32.8	31.0	30.6	27.6	29.5	28.4	28.6	32.4	34.3	5.5%	1.7%	1.0%
Other S. & Cent. America	3.6	3.6	3.5	3.4	3.4	2.8	2.7	2.4	2.3	2.5	2.4	-4.6%	-2.7%	0.1%
Total S. & Cent. America	154.1	162.1	163.0	157.8	166.2	166.9	173.4	175.6	176.9	178.0	177.0	-0.8%	2.4%	5.0%
Azerbaijan	6.1	9.8	14.8	14.8	15.1	14.8	15.6	16.2	17.6	17.9	17.5	-3.0%	13.2%	0.5%
Denmark	10.4	9.2	10.0	8.4	8.2	6.6	5.7	4.8	4.6	4.6	4.5	-2.2%	-7.9%	0.1%
Germany	15.6	14.3	13.0	12.2	10.6	10.0	9.0	8.2	7.7	7.2	6.6	-8.2%	-7.6%	0.2%
Italy	10.1	8.8	8.4	7.3	7.6	7.7	7.8	7.0	6.5	6.2	5.3	-14.8%	-5.7%	0.1%
Kazakhstan	13.4	13.8	16.1	16.5	17.6	17.3	17.2	18.4	18.7	19.0	19.9	4.5%	4.0%	0.6%
Netherlands	61.5	60.5	66.5	62.7	70.5	64.1	63.8	68.6	57.9	43.3	40.2	-7.6%	-3.6%	1.1%
Norway	88.7	90.3	100.1	104.4	107.3	101.3	114.7	108.7	108.8	117.2	116.6	-0.7%	3.2%	3.3%
Poland	4.3	4.3	4.1	4.1	4.1	4.3	4.3	4.2	4.1	4.1	3.9	-3.6%	-0.5%	0.1%
Romania	10.6	10.3	10.0	9.9	9.6	9.6	10.0	9.6	9.7	9.8	9.2	-6.5%	-1.0%	0.3%
Russian Federation	595.2	592.0	601.7	527.7	588.9	607.0	592.3	604.7	581.7	575.1	579.4	0.5%	-0.1%	16.3%
Turkmenistan	60.4	65.4	66.1	36.4	42.4	59.5	62.3	62.3	67.1	69.6	66.8	-4.3%	2.0%	1.9%
Ukraine	18.7	18.7	19.0	19.3	18.5	18.7	18.6	19.3	18.2	17.9	17.8	-1.1%	-0.3%	0.5%
United Kingdom	80.0	72.1	69.6	59.7	57.1	45.2	38.9	38.5	36.8	39.6	41.0	3.3%	-7.7%	1.2%
Uzbekistan	56.6	58.2	57.8	55.6	54.4	57.0	56.9	56.9	57.3	57.7	62.8	8.4%	0.7%	1.8%
Other Europe & Eurasia	10.7	10.0	9.4	9.2	9.3	9.2	8.3	7.2	6.4	6.2	8.7	40.3%	-4.8%	0.2%
Total Europe & Eurasia	1042.2	1037.8	1066.7	947.9	1021.1	1032.5	1025.5	1032.7	1003.2	995.4	1000.1	0.2%	-0.3%	28.2%
Bahrain	11.3	11.8	12.7	12.8	13.1	13.3	13.7	14.7	15.5	15.5	15.5	-0.6%	3.8%	0.4%
Iran	111.5	124.9	130.8	143.7	152.4	159.9	166.2	166.8	165.8	169.4	202.4	6.6%	6.4%	5.7%
Iraq	1.5	1.5	1.9	1.1	1.3	0.9	0.6	1.2	0.9	1.0	1.1	12.6%	-3.6%	*
Kuwait	12.4	11.3	12.7	11.5	11.7	13.5	15.5	16.3	15.0	16.9	17.1	1.0%	3.2%	0.5%
Oman	25.8	26.1	26.0	27.0	29.3	30.9	32.2	34.8	33.3	34.7	35.4	1.7%	4.6%	1.0%
Qatar	50.7	63.2	77.0	89.3	131.2	145.3	157.0	177.6	174.1	178.5	181.2	1.3%	14.6%	5.1%
Saudi Arabia	73.5	74.4	80.4	78.5	87.7	92.3	99.3	100.0	102.4	104.5	109.4	4.4%	3.9%	3.1%
Syria	5.6	5.4	5.3	5.9	8.1	7.1	5.8	4.8	4.4	4.1	3.6	-11.6%	-3.0%	0.1%
United Arab Emirates	48.8	50.3	50.2	48.8	51.3	52.3	54.3	54.6	54.2	60.2	61.9	2.5%	2.3%	1.7%
Yemen	-	-	-	0.7	6.0	9.0	7.3	9.9	9.3	2.7	0.7	-73.4%	-	*
Other Middle East	2.6	3.0	3.6	2.9	3.4	4.4	2.7	6.5	7.7	8.4	9.4	11.9%	16.0%	0.3%
Total Middle East	343.6	371.9	400.7	422.2	495.4	528.8	554.7	587.2	602.6	615.9	637.8	3.3%	6.7%	18.0%
Algeria	84.5	84.8	85.8	79.6	80.4	82.7	81.5	82.4	83.3	84.6	91.3	7.6%	-0.4%	2.6%
Egypt	54.7	55.7	59.0	62.7	61.3	61.4	60.9	56.1	48.8	44.3	41.8	-5.7%	0.4%	1.2%
Libya	13.2	15.3	15.9	15.9	16.8	7.9	11.1	11.6	11.3	11.8	10.1	-14.7%	0.4%	0.3%
Nigeria	29.6	36.9	38.2	26.0	37.3	40.6	43.3	38.2	45.0	50.1	44.9	-10.6%	7.2%	1.3%
Other Africa	10.6	10.7	15.1	15.5	17.4	16.8	17.6	20.0	18.6	19.3	20.2	4.5%	6.9%	0.6%
Total Africa	192.6	203.4	212.0	199.7	213.2	209.4	214.4	206.3	207.1	210.0	208.3	-1.1%	1.7%	5.9%
Australia	38.2	41.2	40.4	45.9	50.4	53.2	56.9	59.0	63.6	72.6	91.2	25.2%	7.0%	2.6%
Bangladesh	14.9	15.9	17.0	19.5	20.0	20.3	22.2	22.8	23.9	26.9	27.5	2.2%	6.9%	0.8%
Brunei	12.6	12.3	12.2	11.4	12.3	12.8	12.6	12.2	11.9	11.6	11.2	-3.8%	-0.3%	0.3%
China	60.6	71.6	83.1	88.2	99.1	109.0	111.8	122.2	131.6	136.1	138.4	1.4%	10.3%	3.9%
India	29.3	30.1	30.5	37.6	49.3	44.5	38.9	32.1	30.5	29.3	27.6	-6.0%	-0.1%	0.8%
Indonesia	74.3	71.5	73.7	76.9	85.7	81.5	77.1	76.5	75.3	75.0	69.7	-7.4%	*	2.0%
Malaysia	62.7	61.5	63.8	61.1	56.2	62.2	61.5	67.3	68.4	71.2	73.8	3.4%	1.1%	2.1%
Myanmar	12.6	13.5	12.4	11.6	12.4	12.8	12.7	13.1	16.8	19.6	18.9	-3.9%	4.8%	0.5%
Pakistan	39.9	40.5	41.4	41.6	42.3	42.3	43.8	42.6	41.9	42.0	41.5	-1.3%	0.7%	1.2%
Thailand	24.0	25.7	28.5	30.6	35.8	36.6	41.0	41.3	41.6	39.3	38.6	-2.2%	5.3%	1.1%
Vietnam	7.0	7.1	7.5	8.0	9.4	8.5	9.4	9.8	10.2	10.7	10.7	0.2%	5.2%	0.3%
Other Asia Pacific	14.2	16.8	17.8	18.1	17.6	17.8	17.5	18.1	23.1	27.6	30.8	11.3%	9.6%	0.9%
Total Asia Pacific	391.3	407.8	428.3	450.3	490.6	501.4	505.4	517.0	538.8	561.9	579.9	2.9%	4.1%	16.3%
Total World	2876.7	2947.5	3054.2	2968.8	3192.2	3290.2	3352.3	3403.9	3465.9	3530.6	3551.6	0.3%	2.4%	100.0%
of which: OECD	1081.3	1084.3	1115.1	1114.1	1140.9	1162.8	1197.2	1202.0	1247.6	1284.5	1281.6	-0.5%	1.9%	36.1%
Non-OECD	1795.5	1863.2	1939.1	1854.8	2051.3	2127.4	2155.1	2201.9	2218.3	2246.1	2270.0	0.8%	2.8%	63.9%
European Union	201.9	188.1	189.8	172.2	175.8	155.3	146.6	144.8	132.5	119.8	118.2	-1.6%	-5.5%	3.3%
China	760.6	768.2	776.6	670.4	737.1	774.7	763.0	778.1	760.9	767.6	764.3	0.6%	0.4%	21.6%

Πίνακας 2.5

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΥΒΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
(BP, 2017).

Billion cubic metres	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016	2005-15	2016
US	614.4	654.2	659.1	648.7	682.1	693.1	723.2	740.6	753.0	773.2	778.6	0.4%	2.2%	22.0%
Canada	96.9	96.2	96.1	94.9	95.0	100.9	100.2	103.9	104.2	102.5	99.9	-2.8%	0.5%	2.8%
Mexico	66.6	63.4	66.3	72.2	72.5	76.6	79.9	83.3	86.8	87.1	89.5	2.5%	3.6%	2.5%
Total North America	778.0	813.8	821.5	815.9	849.6	870.6	903.3	927.8	944.1	962.8	968.0	0.3%	2.1%	27.3%
Argentina	41.8	43.9	44.4	42.1	43.3	45.1	46.7	46.7	47.2	48.2	49.6	2.7%	1.8%	1.4%
Brazil	20.6	21.2	24.9	20.1	26.8	26.7	31.7	37.3	39.5	41.7	36.6	-12.5%	7.9%	1.0%
Chile	7.2	4.3	2.4	2.4	4.9	5.0	4.6	4.6	3.8	4.1	4.5	11.1%	-6.3%	0.1%
Colombia	7.0	7.4	7.6	8.7	9.1	8.8	9.8	10.0	10.9	10.7	10.6	-1.6%	4.8%	0.3%
Ecuador	0.4	0.5	0.4	0.5	0.5	0.4	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6	1.5%	6.9%	*
Peru	1.8	2.7	3.4	3.5	4.9	5.5	6.2	6.0	6.8	7.2	7.9	9.8%	16.8%	0.2%
Trinidad & Tobago	21.2	21.9	21.3	22.2	23.2	23.3	22.2	22.4	22.0	21.5	19.1	-11.4%	2.8%	0.5%
Venezuela	31.5	36.2	34.3	32.3	32.2	29.7	31.4	30.5	30.7	34.5	35.6	2.7%	2.3%	1.0%
Other S. & Cent. America	4.0	4.5	4.8	5.0	5.3	5.9	6.5	7.0	7.3	7.3	7.4	1.1%	8.1%	0.2%
Total S. & Cent. America	135.5	142.6	143.4	136.7	150.2	150.5	159.6	165.2	169.9	175.8	171.9	-2.5%	3.6%	4.9%
Austria	9.3	8.8	9.4	9.2	10.0	9.4	8.9	8.6	7.9	8.3	8.7	4.4%	-1.7%	0.2%
Azerbaijan	9.1	8.0	9.2	7.8	7.4	8.1	8.5	8.6	9.4	10.6	10.4	-2.2%	2.2%	0.3%
Belarus	18.8	18.8	19.3	16.1	19.7	18.3	18.5	18.5	18.3	15.6	17.0	9.0%	-1.6%	0.5%
Belgium	16.7	16.6	16.5	16.8	18.9	15.8	16.0	15.8	13.8	15.1	15.4	1.8%	-0.8%	0.4%
Bulgaria	3.2	3.2	3.2	2.3	2.6	2.9	2.7	2.6	2.6	2.9	3.0	3.9%	-0.8%	0.1%
Czech Republic	8.4	7.9	7.9	7.4	8.5	7.7	7.6	7.7	6.9	7.2	7.8	7.9%	-1.7%	0.2%
Denmark	5.1	4.5	4.6	4.4	5.0	4.2	3.9	3.7	3.1	3.2	3.2	1.4%	-4.4%	0.1%
Finland	4.2	3.9	4.0	3.6	3.9	3.5	3.1	2.8	2.5	2.2	2.0	-9.2%	-5.8%	0.1%
France	44.0	42.8	44.3	42.7	47.3	41.1	42.5	43.1	36.2	38.9	42.6	9.0%	-1.6%	1.2%
Germany	87.9	84.7	85.5	80.7	84.1	77.3	77.5	81.2	70.6	73.5	80.5	9.2%	-1.6%	2.3%
Greece	3.1	3.7	3.9	3.3	3.6	4.4	4.0	3.6	2.7	2.8	2.8	0.6%	0.5%	0.1%
Hungary	12.7	11.9	11.7	10.2	10.9	10.4	9.3	8.7	7.8	8.3	8.9	7.0%	-4.7%	0.3%
Ireland	4.4	4.8	5.0	4.7	5.2	4.6	4.5	4.3	4.1	4.2	4.8	14.0%	0.8%	0.1%
Italy	77.4	77.3	77.2	71.0	75.6	70.9	68.2	63.8	56.3	61.4	64.5	4.7%	-2.5%	1.8%
Kazakhstan	7.4	9.0	8.9	8.3	8.9	10.0	10.8	11.2	12.5	12.9	13.4	3.8%	6.3%	0.4%
Lithuania	2.7	3.2	2.9	2.4	2.8	3.0	2.9	2.4	2.3	2.3	2.0	-11.1%	-1.8%	0.1%
Netherlands	38.0	36.9	38.5	38.9	43.6	38.1	36.0	36.5	31.8	31.5	33.6	6.4%	-2.3%	0.9%
Norway	4.4	4.3	4.3	4.1	4.1	4.4	4.4	4.4	4.7	4.8	4.9	0.4%	0.8%	0.1%
Poland	13.7	13.8	14.9	14.4	15.5	15.7	16.6	16.6	16.3	16.3	17.3	5.7%	1.9%	0.5%
Portugal	4.1	4.3	4.7	4.7	5.1	5.2	4.5	4.3	4.1	4.8	5.2	8.1%	1.2%	0.1%
Romania	15.9	14.1	14.0	11.7	12.0	12.3	12.4	11.3	10.5	9.9	10.6	6.2%	-4.3%	0.3%
Russian Federation	415.0	422.0	416.0	389.6	414.1	424.6	416.2	413.5	409.7	402.8	390.9	-3.2%	0.2%	11.0%
Slovakia	6.0	5.7	5.7	4.9	5.6	5.2	4.9	5.3	4.2	4.3	4.4	1.6%	-4.1%	0.1%
Spain	34.7	35.3	38.8	34.7	34.6	32.1	31.7	29.0	26.3	27.3	28.0	2.0%	-1.9%	0.8%
Sweden	0.9	1.0	0.9	1.1	1.5	1.2	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	10.0%	-0.9%	*
Switzerland	2.7	2.6	2.8	2.7	3.0	2.7	2.9	3.1	2.7	2.9	3.0	4.8%	0.2%	0.1%
Turkey	30.5	36.1	37.5	35.7	39.0	40.9	41.4	42.0	44.6	43.6	42.1	-3.7%	5.0%	1.2%
Turkmenistan	18.4	21.3	21.4	19.7	22.6	23.5	26.3	22.9	25.6	29.4	29.5	*	6.2%	0.8%
Ukraine	67.0	63.2	60.0	46.8	52.2	53.7	49.6	43.3	36.8	28.8	29.0	0.3%	-6.4%	0.8%
United Kingdom	90.0	91.0	93.8	87.0	94.2	78.1	73.9	73.0	66.7	68.1	76.7	12.2%	-3.3%	2.2%
Uzbekistan	41.9	45.9	48.7	39.9	40.8	47.6	47.2	46.8	48.8	50.2	51.4	2.0%	1.6%	1.4%
Other Europe & Eurasia	17.1	17.4	16.6	14.6	16.0	16.2	16.0	14.9	14.9	15.1	15.5	2.4%	1.4%	0.4%
Total Europe & Eurasia	1114.8	1123.8	1132.2	1041.3	1118.4	1092.8	1074.0	1054.4	1005.6	1010.2	1029.9	1.7%	-0.8%	20.1%
Iran	112.0	125.5	133.2	142.7	152.9	162.2	161.5	162.9	183.7	190.8	200.8	5.0%	6.4%	5.7%
Israel	2.3	2.7	3.8	4.2	5.3	5.0	2.6	6.9	7.6	8.4	9.7	14.5%	17.8%	0.3%
Kuwait	12.5	12.1	12.8	12.4	14.5	16.7	18.5	18.7	18.5	21.3	21.9	2.5%	5.7%	0.6%
Qatar	19.2	23.5	19.3	20.8	29.8	19.6	23.4	37.9	36.4	43.9	41.7	-6.4%	9.0%	1.2%
Saudi Arabia	73.5	74.4	80.4	78.5	87.7	92.3	99.3	100.0	102.4	104.5	109.4	4.4%	3.9%	3.1%
United Arab Emirates	43.4	49.2	59.5	59.1	60.8	63.2	65.6	66.9	65.9	73.8	76.6	3.6%	5.8%	2.2%
Other Middle East	33.5	34.3	38.4	41.5	45.5	44.4	44.2	46.9	46.3	51.0	52.3	2.3%	5.2%	1.5%
Total Middle East	296.3	321.7	347.3	359.1	396.5	403.4	415.0	440.3	460.8	493.6	512.3	3.5%	5.9%	14.5%
Algeria	23.7	24.3	25.4	27.2	29.3	27.8	31.0	33.4	37.5	39.4	40.0	1.2%	5.4%	1.1%
Egypt	36.5	38.4	40.8	42.5	45.1	48.6	52.6	51.4	48.0	47.8	51.3	7.0%	4.2%	1.4%
South Africa	3.5	3.5	3.7	3.4	3.9	4.1	4.4	4.6	5.0	5.1	5.1	1.3%	4.9%	0.1%
Other Africa	25.9	30.5	30.8	26.4	31.1	31.7	32.6	33.8	36.6	43.5	41.7	-4.4%	4.9%	1.2%
Total Africa	89.6	96.7	100.7	99.5	106.4	113.3	120.6	123.2	127.0	135.8	138.2	1.4%	4.8%	3.9%
Australia	25.1	28.1	27.9	29.1	31.1	33.7	33.8	35.5	38.3	42.9	41.1	-4.4%	6.6%	1.2%
Bangladesh	14.9	15.9	17.0	19.5	20.0	20.3	22.2	22.8	23.9	26.9	27.5	2.2%	6.9%	0.8%
China	59.3	73.0	84.1	92.6	111.2	137.1	150.9	171.9	188.4	194.8	210.3	7.7%	15.0%	5.9%
China Hong Kong SAR	2.9	2.7	3.2	3.1	3.8	3.1	2.8	2.6	2.5	3.2	3.3	2.4%	1.9%	0.1%
India	37.3	40.3	41.5	50.7	60.3	61.1	56.5	49.3	48.8	45.7	50.1	9.2%	2.5%	1.4%
Indonesia	36.6	34.1	39.1	41.5	43.4	42.1	42.2	40.8	40.9	40.4	37.7	-7.0%	1.2%	1.1%
Japan	83.7	90.2	93.7	87.4	94.5	106.5	116.9	116.9	118.0	113.4	111.2	-2.2%	3.7%	3.1%
Malaysia	35.3	35.5	39.2	35.4	29.6	34.8	35.5	40.3	42.2	41.8	43.0	2.7%	1.8%	1.2%
New Zealand	3.7	4.0	3.8	4.0	4.3	3.9	4.2	4.5	4.9	4.5	4.7	4.3%	2.3%	0.1%
Pakistan	39.9	40.5	41.4	41.6	42.3	42.3	43.8	42.6	41.9	43.5	45.5	4.2%	1.1%	1.3%
Philippines	3.0	3.6	3.7	3.8	3.5	3.9	3.7	3.4	3.6	3.3	3.8	14.3%	0.6%	0.1%
Singapore	8.6	8.6	9.2	9.7	8.8	8.7	9.4	10.5	10.9	12.2	12.5	2.5%	6.5%	0.4%
South Korea	32.0	34.7	35.7	33.9	43.0	46.3	50.2	52.5	47.8	43.6	45.5	4.0%	3.7%	1.3%
Taiwan	10.1	10.7	11.6	11.4	14.1	15.5	16.3	16.3	17.2	18.4	19.1	3.6%	6.9%	0.5%
Thailand	31.5	33.6	35.3	36.4	41.3	42.3	46.5	46.7	47.7	48.7	48.3	-1.0%	4.7%	1.4%
Vietnam	7.0	7.1	7.5	8.0	9.4	8.5	9.4	9.8	10.2	10.7	10.7	0.2%	5.2%	0.3%
Other Asia Pacific	5.5	6.0	5.8	5.3	5.8	6.3	6.2	6.4	7.2	7.8	8.0	2.7%	4.0%	0.2%
Total Asia Pacific	436.5	468.7	499.8	513.3	566.4	615.4	650.5	672.9	694.4	701.8	722.5	2.7%		

Οι παραπάνω πίνακες μας αποδεικνύουν πως οι ΗΠΑ καταναλώνουν ένα πολύ μεγάλο μέρος του φυσικού αερίου τους, αλλά ταυτόχρονα καταφέρνουν να παράγουν πολύ περισσότερο σε σύγκριση με άλλες χώρες που καταναλώνουν ισόποσες ποσότητες. Όπως αναφέραμε η ενεργειακή πολιτική για τις ΗΠΑ είναι ένα ζήτημα τεράστιας σημασίας καθώς με την ανακάλυψη που έκανε τη τελευταία δεκαετία κατάφερε να βελτιώσει τη θέση της αλλά και να γίνει ξαφνικά ένα άκρως ανταγωνιστικό κράτος σε χώρες κολοσσούς αυτού του είδους. Αρκετοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι σύντομα οι ΗΠΑ θα βρίσκονται στη κορυφή των εξαγωγών του φυσικού αερίου καθώς προβλέπουν ότι μέχρι το 2030 θα αυξηθεί ο όγκος των συναλλαγών του φυσικού αερίου στο 60 %, ποσοστό που θα οφείλεται απόκλειστικά στην Αμερική και την Αυστραλία (Losz, 2016).

Οι γεωπολιτικές συνέπειες αλλά και τα γεωπολιτικά οφέλη της ενεργειακής επανάστασης της Αμερικής είναι τα παρακάτω. Αρχικά παρατηρούμε την ανασχημάτιση των παγκόσμιων ενεργειακών χαρτών του εμπορίου και έπειτα την αύξηση των εξαγωγών των ΗΠΑ σε νέους πελάτες. Παρατηρούμε ότι και τα γεωπολιτικά οφέλη είναι τεράστια για την Αμερική διότι μετά απο αυτή τη κίνηση αρχικά το κράτος θα αποδεσμευτεί απο κάποιες ανεπιθύμητες συμμαχίες με χώρες που πριν διατηρούσε αναγκαστικές σχέσεις, απαραίτητες να της παρέχουν το φυσικό αέριο που καταλάωνε. Τέλος είναι βασικό οτι επειδή θα μειώσει τις εισαγωγές της, θα καταφέρει να ενισχύσει την οικονομία της, διότι η ενεργειακή αυτάρκεια που έχει δε θα την αναγκάζει να εισάγει τις ίδιες τεράστιες ποσότητες φυσικού αερίου με το παρελθόν (O'Sullivan, 2014).

Το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο είναι δυο στοιχεία ικανά ώστε να κάνουν τις ΗΠΑ μια υπερδύναμη και να της δώσουν ένα τεραστιο συγκριτικό πλεονέκτημα στον ενεργειακό τομέα σε ολόκληρο το κόσμο. Ουσιαστικά η μετάβαση απο την έλλειψη της ενεργειακής εκμετάλλευσης στην ανακάλυψη και την αναπάντεχη αφθονία του σχιστολιθικού αερίου των τελευταίων ετών έχει ισχυροποιήσει αρκετά την οικονομία των ΗΠΑ αλλά και τη γεωπολιτική της. Για να μπορέσει όμως το κράτος της Αμερικής να φτάσει την ηγεμονία της ενεργειακής πολιτικής θα πρέπει να συνεχίσει να καινοτομεί και να δημιουργεί ενεργειακή ισχύ επενδύοντας στις νέες τεχνολογίες ενέργειας του αύριο (Bardoff, 2017).

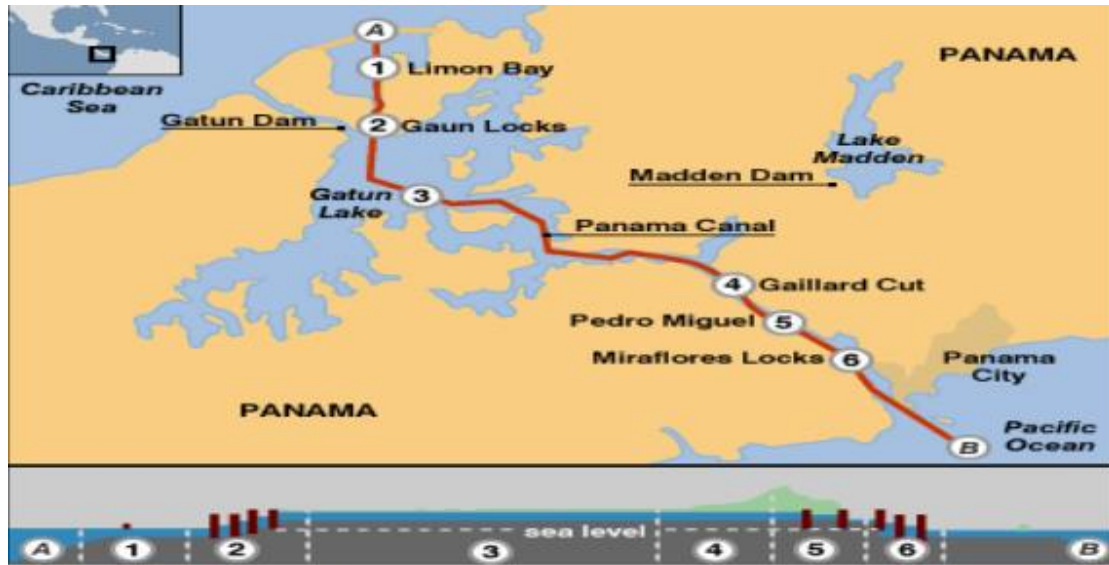
2.4 Οι θαλάσσιες και χερσαίες οδοί εμπορίου

Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2009 η οικονομική ισχύς έχει μεταφερθεί από τη Δυτική πλευρά, στο Ασιατικό κομμάτι και για αυτό οι ΗΠΑ προσπαθούν με κάθε τρόπο να διατηρήσουν την ηγεμονία τους στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Η Αμερική όπως και όλα τα κράτη διαθέτουν κάποιες θαλάσσιες και χερσαίες οδούς εμπορίου που τις εκμεταλλεύονται για να μπορούν να εισάγουν και να εξάγουν αγαθά σε άλλες χώρες. Οι θαλάσσιες εμπορικές μεταφορές των ΗΠΑ διεξάγονται μέσω συγκεκριμένων θαλάσσιων οδών και οι περισσότεροι από αυτούς συνδέουν περισσότερες από δυο χώρες του πλανήτη. Επιπλέον οι θαλάσσιοι δρόμοι αποτελούν σημαντικά γεωοικονομικά εργαλεία που βοηθούν τα κράτη να αναπτύσσουν το εμπόριό τους και κατ'επέκταση την οικονομία τους. Τα δίκτυα αυτά είναι αρκετά και ουσιαστικά εφοδιάζουν τις χώρες που βρίσκονται σε μακρινές αποστάσεις ώστε να τις βοηθούν για τη μεταφορά εμπορευμάτων. Τέλος οι βασικές θαλάσσιες οδοί έχουν ονομαστεί και στρατηγικά περάσματα τα οποία διεξάγουν τη μεγαλύτερη εμπορική ροή στα μεγαλύτερα λιμάνια ή ακόμα και στις ισχυρότερες αγορές (Melvin, 2013).

Ο μεγαλύτερος θαλάσσιος δρόμος της Αμερικής είναι η διώρυγα του Παναμά καθώς ενώνει τους δυο μεγαλύτερους ωκεανούς τον Ατλαντικό και τον Ειρηνικό και διακινεί τεράστιες ποσότητες πετρελαίου, αερίου και άλλων στοιχείων που τον καθιστά τον σημαντικότερο εμπορικό θαλάσσιο δρόμο της χώρας (Melvin, 2013). Η κυβέρνηση της Αμερικής, αγόρασε το 1904 τα δικαιώματα του Καναλιού του Παναμά, από το Γαλλικό κράτος και ο πρόεδρος των ΗΠΑ Theodore Roosevelt ξεκίνησε άμεσα τη κατασκευή του υδάτινου αυτού διαδρόμου. Τα έργα διεκπεραιώθηκαν την 26 Σεπτεμβρίου του 1913 και το κανάλι εγκαινιάστηκε αφού άνοιξαν τα φράγματα της λίμνης. Μέχρι το 2000 η οικονομική εκμετάλλευση του καναλιού γινόταν αποκλειστικά από την Αμερική αν και στρατιωτικά θεωρούνται ουδέτερα νερά αφού το κανάλι συνδέει 114 θαλάσσιες οδούς που ενώνονται με 160 χώρες και 1.700 λιμάνια (CanalDePanama, n.d.).

Εικόνα 2.6

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ (CanalDePanama, n.d.).

Επιπλέον η μεταφορά πετρελαίου από τις χώρες παραγωγής στις χώρες εξαγωγής διεξάγεται με τη χρήση αγωγών και δεξαμενόπλοιων μέσω των θαλάσσιων οδών. Τα δρομολόγια που ακολουθεί το πετρέλαιο για να φτάσει στις ΗΠΑ ,τη Βόρεια και Νότια Αμερική περνούν μέσω του Ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας και για το Ασιατικό κομμάτι το δρομολόγιο περνάει μέσω του στενού Malacca μεταξύ της Σουμάτρας και Μαλαισίας καταλήγοντας στην Ιαπωνία και την Κίνα (Melvin, 2013).

Εικόνα 2.7

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΟΔΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (Studies, 2015).

Στο παραπάνω χάρτη βλέπουμε τις θαλάσσιες οδούς που ακολουθεί το φυσικό αέριο (LNG) και το πετρέλαιο όταν μεταφέρονται από τις χώρες που παράγονται προς σε αυτές που καταναλώνονται. Επιπλέον οι ποσότητες LNG που μεταφέρονται από τις θαλάσσιες οδούς περνούν από τα σημεία που διακινείται και το πετρέλαιο (Melvin, 2013).

Τα τελευταία χρόνια οι ΗΠΑ έχουν αυξήσει τη διεθνή οικονομική τους αλληλεξάρτηση με άλλες χώρες και επισυνάπτουν συνεργασίες που τα προϊόντα τους διασχίζουν και θαλάσσιους αλλά και χερσαίους οδούς εμπορίου. Το 2008 ξεκίνησε η υπερατλαντική εμπορική συμφωνία (Trans Pacific Partnership), που συμπεριελάμβανε 12 χώρες και μεταξύ αυτών βρίσκονταν οι ΗΠΑ αλλά και οι Ασιατικές όπως η Ιαπωνία με σκοπό να περιορίσουν την οικονομική εξάπλωση της Κίνας. Με τη στρατηγική αυτή επιδίωκαν τη σύσφιξη σχέσεων των γειτονικών κρατών της Κίνας στο ευρύτερο περιφερειακό σύστημα του Ειρηνικού, σε οικονομικό, στρατιωτικό και διπλωματικό επίπεδο, καθώς και τη προώθηση της δημιουργίας της Συνεργασίας των Κρατών του Ειρηνικού Ωκεανού (Trans-Pacific Partnership - TPP) και της Εμπορικής Συμφωνίας με τη Νότια Κορέα (South Korea Free Trade Agreement - FTA). Επιπλέον στόχος ήταν η εξισορρόπηση και ο περιορισμός της επιρροής που ασκεί η Κίνα στην Ασία, σε οικονομικό, πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο και αυτό θα το πετύχαιναν δημιουργώντας μια συμμαχία γύρω από την Κίνα, αυξάνοντας παράλληλα τη στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ στις Φιλιππίνες, τη Νέα Ζηλανδία, την Αυστραλία, το Βιετνάμ και άλλων χωρών της

περιοχής, προκειμένου να αποτρέψουν την κινεζική στρατιωτική υπεροχή στον δυτικό Ειρηνικό. Ο στόχος αυτών των κινήσεων δεν ήταν να βγάλουν την Κίνα εκτός παιχνιδιού αλλά να την αναγκάσουν να αποδεχτεί τους εμπορικούς όρους της συμφωνίας (Clinton, 2016).

Το 2012 η Αμερική υπέγραψε μια εμπορική συμφωνία διμερούς συνεργασίας (KORUS FTA) με τη Κορέα για την μεταξύ τους ελεύθερη εμπορική διακίνηση προϊόντων. Η πρώην Αμερικάνικη κυβέρνηση με πρόεδρο τον Obama ,επιδίωξε να νομιμοποιήσει την ισχύ της Ασιάτικης πλευράς του πλανήτη και το σχέδιο του ήταν να συνεργαστούν οι ΗΠΑ σε οργανισμούς όπως η ASEA (Association of Southeast Asia Nations) και η APEC (Asia Pasific Economic Co-operation). Αρκετά σημαντική είναι και η ολοκλήρωση του διατλαντικού σύμφωνου επενδύσεων και εμπορίου (TTIP). Η συμφωνία της Αμερικής με την Ευρώπη θα ανοίξει καινούργιους ορίζοντες για το ελεύθερο εμπόριο και των θαλάσσιων αλλά και των χερσαίων οδών του εμπορίου προσφέροντας νέες θέσεις εργασίας αλλά και απελευθερώνοντας το 1/3 του παγκόσμιου εμπορίου. Με αυτό το τρόπο η Αμερική θα μπορεί να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ευρωπαϊκή αλλά και στη παγκόσμια αγορά και αυτό θα της δώσει το πλεονέκτημα να μπορέσει να ηγηθεί σε γεωοικονομικό επίπεδο (Blackwill&Harris, 2016).

Η Αμερική θα πρέπει να πάρει γρήγορα αποφάσεις και να αρχίσει να τις υλοποιεί καθώς βρίσκεται σε ένα καθοριστικό σημείο της ιστορίας της. Γενικότερα, απο εδώ και στο εξής θα πρέπει να αρχίσει να λειτουργεί με το πνεύμα της γεωοικονομίας, καθώς οι περισσότερες απο τις χώρες που την ανταγωνίζονται, σχεδιάζουν ολόκληρη την πολιτική τους βάση αυτής. Για παράδειγμα οι επόμενες μεγάλες οικονομίες έχουν ήδη αφομοιώσει και εφαρμόζουν την εσωτερική και εξωτερική τους πολιτική με γεωοικονομικά μέσα, γεγονός που τους προσδίδει πολλά πλεονεκτήματα έναντι της Αμερικής. Βέβαια είναι αρκετά σημαντικό ότι πλέον η χώρα είναι αυτάρκης στον ενεργειακό τομέα δηλαδή στο πετρέλαιο και στο φυσικό αέριο κάνοντας το κράτος ικανό να διατηρεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις άλλες χώρες. Η εξέλιξη της Αμερικής στον ενεργειακό τομέα είναι αρκετά σημαντική διότι σε συνδυασμό με τις εμπορικές σχέσεις που μπορεί να αναπτύξει θα προσφέρουν στο εσωτερικό του κράτους τεράστια οικονομικά κέρδη. Για αυτό το λόγο πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στο τομέα του εμπορίου αλλά και των εμπορικών σχέσεων που αναπτύσσει για να είναι ανταγωνιστική διότι όπως θα δούμε και παρακάτω η Κίνα είναι αρκετά πιο ανεπτυγμένη σε αυτό το τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Η Κίνα

3.1 Η περίπτωση της Κίνας

Οι Ασιατικές Χώρες όπως η Ιαπωνία κατάφεραν να εφαρμόσουν πρώτες τη στρατηγική της γεωοικονομίας. Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι η Ιαπωνία είναι ένα ιδιαίτερα επιτυχημένο γεωοικονομικό παράδειγμα διότι μετά τη δεκαετία του 1980 παρατηρούμε ότι έχει παραμείνει στάσιμη στον εμπορικό αλλά και στρατιωτικό τομέα και αυτό οφείλετε στη σχέσης αλληλεξάρτησης που έχει με τις ΗΠΑ. Η Κίνα δεν επιδίωκε ποτέ να δημιουργήσει μια παρόμοια σχέση αλληλεξάρτησης με τις ΗΠΑ διότι αρχικά ήθελε να είναι ανεξάρτητη και έπειτα ήθελε να αποφύγει την αντιπαλότητα που θα μπορούσε να προκληθεί ανάμεσά τους. Ως αυτόνομη δύναμη λοιπόν η Κίνα επιθυμεί συνεχώς να βελτιώνει τη θέση της στο διεθνές σύστημα και οικονομικά και εμπορικά αλλά παράλληλα επιζητάει να αναπτύσσει σταδιακά τη στρατιωτική της δύναμη στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας και τις ακτές της (Søilen, 2012).

Για πρώτη φορά στα χρονικά της ιστορίας το οικονομικό και πολιτικό ενδιαφέρον μετατοπίστηκε από τον Ευρωπαϊκό και τον Αμερικάνικο χώρο στις μικρότερες αλλά γρήγορα αναδύμενες οικονομίες. Η Κίνα αλλά και γενικότερα τα κράτη των BRICS, έχουν δημιουργήσει ένα τεράστιο ενδιαφέρον στους πολιτικούς και οικονομικούς αναλυτές, γεγονός που οφείλετε στην τεράστια οικονομική της άνθηση, την τεχνολογική της ανάπτυξη αλλά και την προσπάθεια που κάνει τα τελευταία χρόνια για τη στρατιωτική της υπεροχή. Για όλα τα παραπάνω η Κίνα κατατάσσεται δίκαια στην κορυφή των κρατών-μελών των BRICS σαν μια αναδύμενη υπερδύναμη, όπου έχει διακριθεί για την επιτυχή χρήση των γεωοικονομικών της εργαλείων και τη σωστή εφαρμογή τους εν αντιθέσει με την Αμερική (Blackwill&Harris, 2016).

Παρατηρούμε ότι τα τελευταία έτη η Κίνα επιδιώκει να αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό στον εμπορικό και οικονομικό τομέα με απότερο σκοπό να καταφέρει να γίνει

μια οικονομική υπερδύναμη καθώς έχει διετελέσει ένα πολύ σημαντικό βήμα για την άνθηση του οικονομικού της τομέα δηλαδή την ένταξή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) το 2001. Επιπλέον η συνεργασία της Κίνας με τη Μέση Ανατολή με τις ανταλλαγές πετρελαίου και φυσικού αερίου έχουν αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν και βλέπουμε ότι πλέον η Κίνα προσπαθεί να αναπτύξει πλεονέκτημα ακόμα και στο στόλο της για να κάνει διεθνείς περιπολίες και διεθνείς επιχειρήσεις στην Αραβική Θάλασσα. Τέλος για να κερδίσει το οικονομικό πλεονέκτημα, ψάχνει ευκαιρίες για να ξεπεράσει την Αμερική καλύπτοντας τα κενά που μπορεί η ίδια να έχει δημιουργήσει όπως για παράδειγμα τη δημιουργία Άμεσων Ξένων Επενδύσεων της Κίνας με τη Μέση Ανατολή (Parag, 2012).

Με την εξέλιξη της Κίνας, το Αμερικάνικο κράτος απειλείται αρκετά και για αυτό το λόγο επιδιώκει συνεχώς να αναπτύσσεται οικονομικά και στρατιωτικά. Λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2009, η Αμερική, επειδή ήταν αρκετά χρεωμένη κινδύνεψε να χάσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα, για να μπορέσει να αναπτυχθεί δανείστηκε χρήματα από το εξωτερικό και τη Κίνα. Επειδή η Κίνα λοιπόν κατέχει το αμερικάνικο χρέος, θεωρείται ως γεωοικονομική υπερδύναμη ανεξαρτήτως αν δεν έχει τη στρατιωτική ισχύ αλλά και την εμπορική δύναμη της Αμερικής (Parag, 2012).

Με λίγα λόγια η σωστή χρήση των εργαλείων της γεωοικονομίας μπορεί να αναβαθμίσουν αρκετά την ανάπτυξη και την ισχύ μιας χώρας. Με τις δυο περιπτώσεις αυτών των χωρών παρατηρούμε ότι η Κίνα ακολουθώντας αυτή τη στρατηγική αλλά κάνοντας και αλματώδη βήματα προς την ανάπτυξη διαφαίνεται πως επιθυμεί να ηγηθεί όση αντίσταση και αν της φέρουν η Αμερική και οι υπόλοιπες μεγάλες οικονομικές δυνάμεις της Δύσης. Η πορεία της Κίνας για τις διεθνείς σχέσεις εξελίσσεται συνεχώς και για αυτό το λόγο αρκετοί αναλυτές προσπαθούν να προβλέψουν εάν θα είναι η νέα υπερδύναμη του 21^{ου} αιώνα. Εάν και βρισκόταν για χρόνια στο περιθώριο δηλαδή τη περίοδο του 1839-1949, λίγο πριν την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας κάποιες μεγάλες δυνάμεις όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Ρωσία, Ιαπωνία και οι ΗΠΑ, εκμεταλλεύτηκαν και υποβάθμισαν αρκετά τη χώρα σε πολλούς τομείς. Όμως αυτή η κατάσταση διαφοροποιήθηκε από τη περίοδο του 2000 διότι σαν οικονομία κατείχε την έβδομη θέση των χωρών και σήμερα βλέπουμε ότι έχει κάνει τεράστια πρόοδο καθώς έχει καταφέρει να είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στο κόσμο. Πλέον η Κίνα έχει φύγει ολοκληρωτικά από την περίοδο απομονωτισμού της διεθνούς σκηνής και για αυτό πλέον στόχος της είναι να επισυνάπτει καλές σχέσεις

με γειτονικά κράτη αλλά κυρίως επιδιώκει να μετριάσει τη θέση της Αμερικής στην Ασία αναπτύσσοντας έτσι την ηγεμονία της σε περιφερειακό επίπεδο (Parag, 2012). Τέλος παρατηρούμε ότι ενώ είναι κυρίαρχη χώρα στο διεθνές οικονομικό σύστημα, ποτέ δεν προβάλλει την ισχύ της οικονομικής της άνθησης και αυτό συμβαίνει για να μην δείξει το ανταγωνιστικό της πρόσωπο στον υπόλοιπο κόσμο και συγκρουστεί με τις Δυτικές κοινωνίες και ειδικότερα τις ΗΠΑ καθώς φοβάται είτε ότι θα συσπειρωθούν εναντίον της και θα της θέσουν περιοριστικούς όρους είτε ότι θα εμπλακούν στα εσωτερικά της (Blackwill&Harris, 2016).

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης και της ισχύος συντελούν στην γεωοικονομία της Κίνας. Επίσης όπως θα αναφέρουμε παρακάτω παίζει τεράστιο ρόλο η αυτάρκεια της χώρας στο πετρέλαιο και φυσικό αέριο καθώς είναι αρκετά σημαντικές πηγές ενέργειας . Ακόμα θα αναλύσουμε τους θαλάσσιους και χερσαίους δρόμους εμπορίου ώστε να δούμε,τη θέση που κατέχει στο παγκόσμιο στερέωμα, τόσο με γειτονικά κράτη όσο και με τις μεγάλες δυνάμεις. Το μόνο σίγουρο είναι ότι εαν η Κίνα επιθυμεί την οικονομική ανέλιξη της στη κορυφή του παγκόσμιου στερεώματος θα πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσεται με τη στρατηγική αλλά και τις μεθοδευμένες κινήσεις των τελευταίων ετών.

3.2 Ο ρόλος του πετρελαίου

Ο πολιτικός επιστήμονας Μάικλ Ρος αναφέρει τη φράση «η κατάρα του πετρελαίου», διότι υποστηρίζει πως τα κράτη που διαθέτουν πετρελαϊκό πλούτο ότι έχουν αρκετά μειονεκτήματα καθώς υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να διοικούνται απο αυταρχικά καθεστώτα σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη που δεν διαθέτουν πηγές πετρελαίου. Τονίζει επίσης ότι στο εσωτερικό των κρατών με πετρελαϊκό πλούτο ,παρατηρείτε οικονομική αστάθεια, μεγάλη κυβερνητική διαφθορά, βίαιες πολεμικές διενέξεις με ξένα κράτη ,αλλά και περισσότεροι εμφύλιοι πόλεμοι (Wenar, 2016).

Παρόλα αυτά η αυτάρκεια μιας χώρας στη παραγωγή πετρελαίου είναι ένα από τα σημαντικότερα αγαθά που μπορούν να της προσδώσουν γεωοικονομική ισχύ και για αυτό ο «μαύρος χρυσός» χρησιμοποιείται σαν διπλωματικό εργαλείο από τις περισσότερες χώρες. Άλλωστε τα κράτη που διαθέτουν μεγαλύτερες ποσότητες της

συγκεκριμένης φυσικής ενέργειας βλέπουμε ότι μπορούν να κυριαρχήσουν στην οικονομική και πολιτική διεθνή σκηνή (Levi, 2012).

Η Κίνα αν και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου μετά την Αμερική και έχοντας σχεδόν παρόμοια γεωγραφική έκταση, βλέπουμε ότι υστερεί σε αυτό το τομέα ενέργειας διότι ότι η χρήση πετρελαίου που κάνει είναι τόσο εκτεταμένη που της είναι αδύνατον να είναι αυτάρκης και για αυτό το λόγο αναγκάζεται να κάνει εισαγωγές. Το έδαφος της Κίνας από τα αρχαία χρόνια παρήγαγε τεράστιες ποσότητες άνθρακα το οποίο χρησιμοποιούνταν κατά κόρον από το κράτος ,σε όλους τους τομείς. Επειδή όμως ήταν μια ιδιαίτερα επιβλαβής ουσία για το περιβάλλον παρατηρήθηκε τεράστιο ποσοστό ρύπανσης των μεγαλύτερων πόλεων της Κίνας, και για αυτό η κυβέρνηση αποφάσισε να λάβει δραστικά μέτρα εισάγοντας καινούρια πλαίσια και πρακτικές οι οποίες θα ήταν πιο φιλικές για το περιβάλλον. Για αυτό το λόγο το κράτος αποφάσισε να ξεκινήσει να αντικαθιστά τον άνθρακα με ένα λιγότερο επιβλαβές ενεργειακό στοιχείο το φυσικό αέριο (Πετρόπουλος, 2013).

Πίνακας 3.1

ΑΝΘΡΑΚΑΣ ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΤΟΝΟΥΣ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ (BP, 2017)

	Παραγωγή	Κατανάλωση
2006	13284	1454,7
2016	1685,7	18876
Συνολικό ποσοστό % για το 2016	46,1%	50,6%

Πίνακας 3.2

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΒΑΡΕΛΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ (BP, 2017)

	Παραγωγή	Κατανάλωση	Εισαγωγή
2006	3711	7432	3627
2016	3999	12381	8419
Συνολικό ποσοστό % για το 2016	4.3	12.8	13.7

Μετά από αυτή την απόφαση,όντως περιορίστηκε η χρήση του άνθρακα αλλά όπως ήταν επόμενο, οι ανάγκες του κράτους για το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο εκτοξεύθηκαν και πλέον η Κίνα είναι το δεύτερο κράτος εισαγωγής πετρελαίου μετά την Αμερική .Οι χώρες που προμηθεύεται ,είναι η Αφρική αλλά και μερικές χώρες της Ασίας, οι οποίες φυσικά και δεν αποτελούν τυχαία επιλογή για εκείνη ,καθώς ακολουθεί πολιτική στρατηγικής σημασίας μέσω των εισαγωγών και των επενδύσεων που κάνει επιδιώκοντας να κατακτήσει τη περιφερειακή ηγεμονία (Levi, 2012).

Σήμερα η Κίνα καταναλώνει περίπου το 10% της παγκόσμιας παραγωγής ενέργειας και το Διεθνές Ινστιτούτο Ενέργειας (International Energy Agency), αναφέρει ότι οι ανάγκες τις Κίνας σε πετρέλαιο το 2025 θα φτάσουν στα 14, 2 εκ. βαρέλια την ημέρα. Επειδή η Κίνα αντιλαμβάνεται ότι αδυναμεί στον τομέα του πετρελαίου ,το 2014 επιτέλεσε μια πολύ σημαντική επένδυση κάνοντας αρκετά έργα για να ανακαλύψει καινούργια κοιτάσματα πετρελαιοπηγών στα εδάφη της υποσαχάριας Αφρικής με σκοπό να μειώσει τις ελλείψεις της. Σε αντίθεση με την Αμερική που οι ποσότητες πετρελαίου όπως και οι άλλες πηγές ενέργειας είναι ελεγχόμενες και διαχειριζόμενες

από ιδιωτικές εταιρείες, στη Κίνα παρατηρούμε ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από τη κυβέρνηση αλλά και από κρατικές επιχειρήσεις οι οποίες είναι άμεσα συνδεδεμένες με τις μεγαλύτερες πετρελαϊκές εταιρείες όπως είναι η China National Petroleum Corporation (Levi, 2012).

Η Κίνα επιδιώκει να διατηρεί ειρηνικές και καλές σχέσεις με τους εμπορικούς της συμμάχους για να καλύπτει τα συμφέροντα αλλά και τις ελλείψεις που έχει σαν κράτος. Για αυτό το λόγο δεν επιβάλλει την ισχύ της στις μεγάλες δυνάμεις όπως την Αμερική αλλά αντίθετα επιδιώκει να κρατάει ισορροπίες στις μεταξύ τους σχέσεις (Πετρόπουλος, 2013).

Διακρίνουμε ότι η Κίνα εκφράζει τη γεωπολιτική της ισχύ σε διεθνές επίπεδο με δυο τρόπους. Αρχικά με την εξαγορά των αμερικανικών, ευρωπαϊκών και άλλων πετρελαϊκών εταιρειών αλλά και με την ενδυνάμωση των σχέσεων της με κράτη της Λατινικής Αμερικής όπως την Αργεντινή, τη Βραζιλία, τη Βολιβία και την Κούβα, δηλαδή το «μαλακό υπογάστριο», των ΗΠΑ (Μπότσης, 2011). Με όσα αναφέρθηκαν αντιλαμβανόμαστε ότι είναι αρκετά δύσκολο για αυτή να κυριαρχήσει γεωοικονομικά σε αυτό το τομέα εάν δεν επιδεχθεί το εσωτερικό της περιβάλλον κάποιες δραστικές αλλαγές (Πετρόπουλος, 2013).

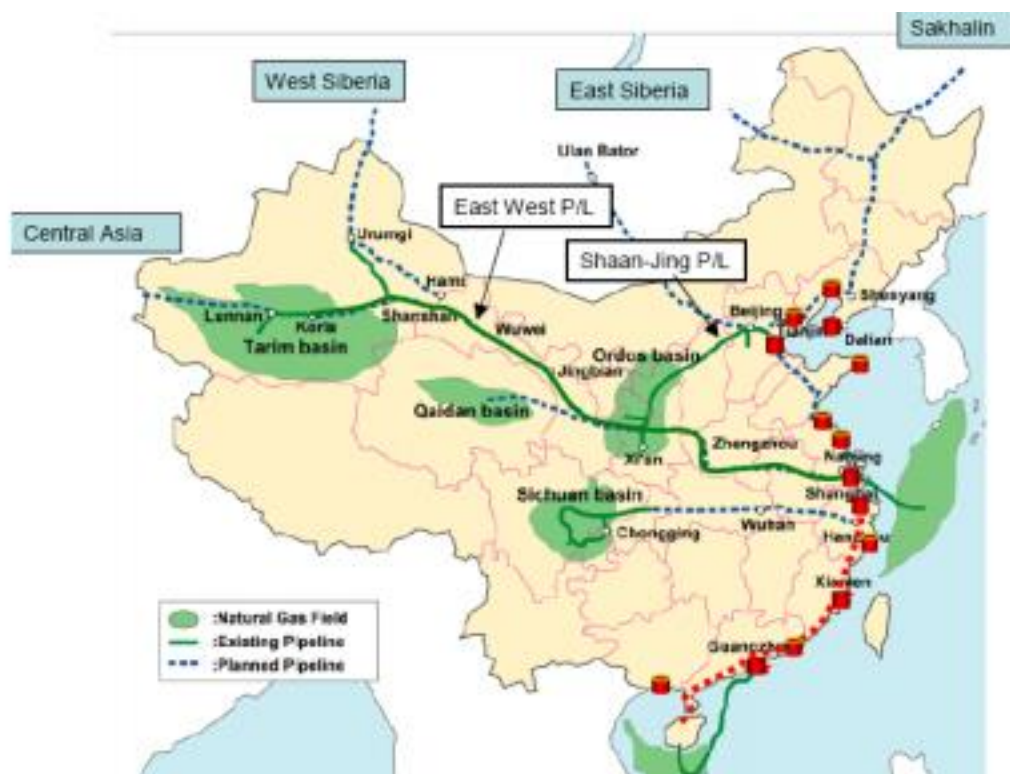
3.30 ρόλος του φυσικού αερίου

Η Κίνα έχει αναγκαστεί να είναι η χώρα που εισάγει τις μεγαλύτερες ποσότητες φυσικού αερίου στο κόσμο και αυτό συμβαίνει διότι αποφάσισε να μετατοπίσει τις ενεργειακές της ανάγκες από τον άνθρακα που διέθετε σε αφθονία στα εδάφη της, στο πιο σπάνιο για τη χώρα προϊόν, το φυσικό αέριο. Παρατηρούμε ότι η Κίνα παράγει περίπου 40% λιγότερο πετρέλαιο και φυσικό αέριο από αυτό που χρειάζεται σαν κράτος αλλά πλέον διαφαίνεται ότι έχει περιορίσει τη κατανάλωσή της σε τέσσερις φορές λιγότερες ποσότητες άνθρακα από αυτό που παράγει. Το κράτος λόγω της αύξησης του μολυσμένου αέρα στις μεγάλες πόλεις, αλλά και του φαινομένου του θερμοκηπίου που έγινε επεκτάθηκε σημαντικά, αποφάσισε να μειώσει τα επίπεδα της ρύπανσης αυξάνοντας έτσι τη χρήση πετρελαίου και φυσικού αερίου. Για αυτό το λόγο επιθυμούν να εντάξουν τη χρήση του σε όλους τους τομείς όπως στην οικιακή κατανάλωση, στις εμπορικές εισαγωγές μέσω αγωγών αλλά και στη χρήση στα μέσα

οδικής μεταφοράς. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι οι παραπάνω λόγοι είναι αρκετά σημαντικοί για να επεξηγήσουν την σπουδαία αύξηση της χώρας στην εισαγωγή φυσικού αερίου (Stover, 2016).

Βέβαια για τη χώρα αυτή η πηγή ενέργειας θεωρείται αρκετά καινούρια διότι μέχρι τις αρχές το 1990 η βασική χρήση του φυσικού αερίου περιοριζόταν στα θερμοκήπια των τοπικών αγροτικών παραγωγών της Κίνας. Πλέον η Κίνα έχει εξελιχθεί σε μια αρκετά σημαντική αγορά εξαγωγής φυσικού αερίου καθώς το 2016, η χώρα εισήγαγε 26,1 εκατομμύρια τόνους φυσικού αερίου και η αύξηση του ποσοστού ήταν στο 32,6% ετησίως. Τέλος η εταιρεία WoodMac, θεωρεί ότι η ζήτηση της Κίνας θα τριπλασιαστεί μέχρι το 2030 και ότι η ζήτηση για φυσικό αέριο θα φθάσει τα 75 εκατομμύρια τόνους ετησίως (Brew, 2017).

Εικόνα 3.3:
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗ ΚΙΝΑ (Studies, 2015).

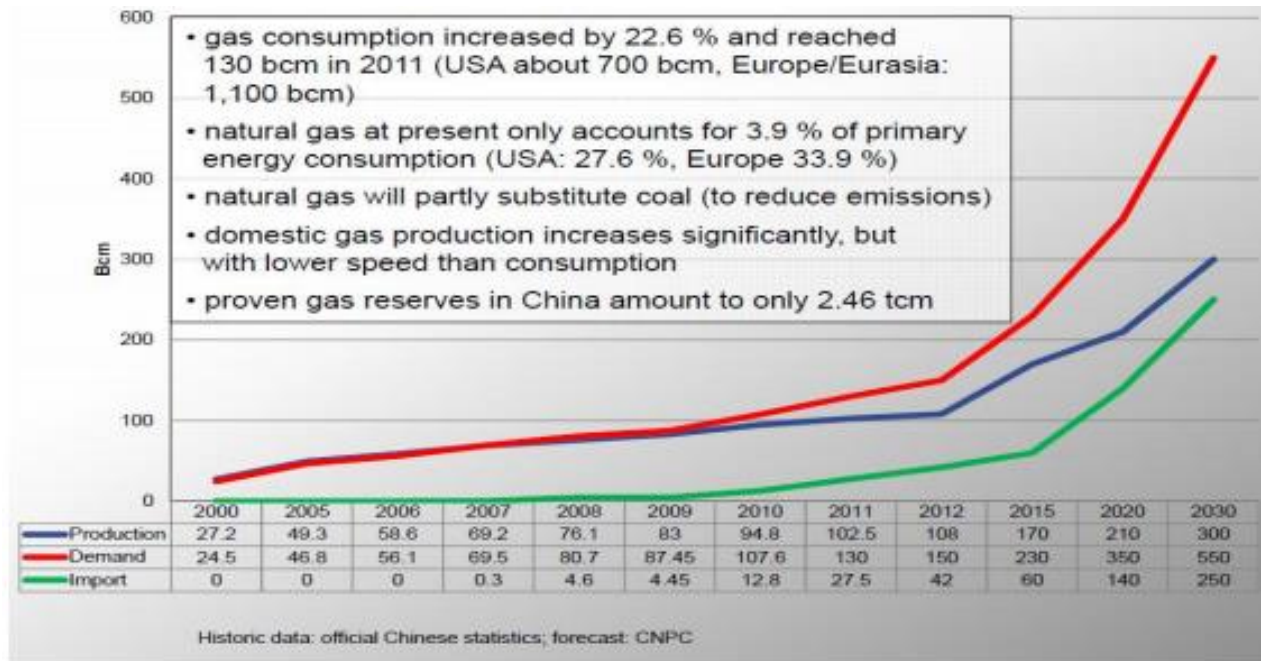
Εντούτοις η ενεργειακή ασφάλεια, είναι ένα γεωοικονομικό στοιχείο μεγάλης σημασίας για το κράτος και για αυτό συνέχεια ψάχνει νέες πρακτικές για να την εξελίξει. Στη Κίνα υπάρχουν εξήντα επιχειρήσεις που ασχολούνται με το φυσικό αέριο οι οποίες ουσιαστικά ακολουθούν τις τρεις ισχυρότερες καθώς διαθέτουν το 90% ολόκληρης της παραγωγής του φυσικού αερίου, τη China National Petroleum, τη China National Offshore Oil Corporation, και τη Sinopec Group. Ωστόσο πρέπει να αναφερθεί ότι η μεταφορά φυσικού αερίου με αγωγούς, καθιστά μια αρκετά ριψοκίνδυνη απόφαση για την ενεργειακή ασφάλεια των κρατών επειδή απαιτεί μερικές δεσμευτικές οικονομικές αλλά και διακρατικές μεταξύ τους συμφωνίες που δεν είναι σίγουρο ότι πάντα θα είναι επιθυμητές και συμφέρουσες. Τέλος οι αγωγοί μεταφοράς μπορούν να επηρεάσουν καταλυτικά τη γεωπολιτική των χωρών αλλά και την ενεργειακή τους ασφάλεια διότι μπορούν να διαφοροποιήσουν τις ροές και τις τάσεις στη παγκόσμια αγορά του φυσικού αερίου (Institute of Energy Economics Japan Natural Gas in China, n.d.).

Οι κυριότεροι αγωγοί μεταφοράς φυσικού αερίου βρίσκονται στο δυτικό και βορειοδυτικό μέρος της Κίνας οι οποίοι έχουν ήδη αρχίσει να επεκτείνονται προς το ανατολικό μέρος του κράτους και ήδη προβλέπεται η ένωση τους με αγωγούς της Ρωσίας για την εξαγωγή φυσικού αερίου όταν θα είναι βέβαια ικανοποιητική η παραγωγή της. Το δίκτυο West to East Pipeline ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2005 και βραβεύτηκε ως το φιλικότερο κρατικό έργο προς το περιβάλλον. Επιπλέον το 2013 λειτούργησε ο ασιατικός αγωγός MIANMAP ο οποίος είναι αρκετά σημαντικός διότι ενώνει τα υπεράκτια σημεία της χώρας εξαγωγής Μιανμάρ με την επαρχία Γιουνάν της Κίνας και οι επενδυτικές εταιρείες για αυτό το έργο ήταν Myanmar Oil and Gas Enterprise, KOGAS, Indian Oil, Daewoo International, και η PetroChina. Τέλος στη Κεντρική Ασία το 2015 ολοκληρώθηκε ο τρίτος παράλληλος αγωγός Φυσικού Αερίου του Trans Asia Gas Pipeline, ξεκινώντας από το Τουρμεκιστάν και καταλήγοντας στη Κίνα και το συγκεκριμένο έργο ενισχύσε αρκετά την συνολική ικανότητα μεταφοράς φυσικού αερίου στο κράτος (Convention, 2012).

Στο παρακάτω διάγραμμα, βλέπουμε τις προβλέψεις που έχουν γίνει για τη Κίνα όσο αφορά την εγχώρια παραγωγή φυσικού αερίου, τη ζήτηση αλλά και τις μακροπρόθεσμες εμπορικές εισαγωγές της Κινέζικης αγοράς για το 2030

Διάγραμμα 3.4

ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΖΗΤΗΣΗ, ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗ ΚΙΝΑ ΩΣ ΣΤΟ 2030 (Convention, 2012).

Βέβαια η Κίνα για να γίνει ανταγωνιστική βασίζεται περισσότερο στον τεχνολογικό της τομέα γνωρίζοντας ότι αρκετά εξελιγμένος καθώς αντιλαμβάνεται ότι δεν υπερτερεί γεωοικονομικά στο τομέα του φυσικού αερίου. Για αυτό το λόγο η κυβέρνηση στις 21 Ιουλίου του 2017 ανακοίνωσε ότι μετά από δυο δεκαετίες προσπάθειών και τεχνολογικής εξέλιξης ότι ανακάλυψε μια νέα ενεργειακή πηγή που κατασκευάζει φυσικό αέριο, η οποία ονομάζεται εύφλεκτος πάγος (flammable ice). Αυτό το είδος φυσικού αερίου υπάρχει σε τεράστιες ποσότητες στη χώρα αλλά είναι παγιδευμένο μέσα σε κρυστάλλους νερού της θάλασσας της Νότιας Κίνας. Αυτή η σπουδαία ανακάλυψη οφείλεται στη προηγμένη τεχνολογική εξέλιξη της Κίνας και ενδέχεται να δώσει στη χώρα το πλεονέκτημα σε αυτό το τομέα κανοντάς την άκρως ανταγωνιστική και στα υπόλοιπα άλλα κράτη (Stanway, 2017).

3.4 Οι Θαλάσσιες και οι Χερσαίες οδοί εμπορίου

Η Κίνα για να ικανοποιήσει το όραμα της για την ένωση της Ασίας με την Ευρώπη από ξηρά και από θάλασσα πήρε τη πρωτοβουλία για να δημιουργήσει τους νέους δρόμους Μεταξιού. Η Κίνα όπως προαναφέραμε επειδή λειτουργεί με διπλωματικά εργαλεία, έχει σαν στόχο με αυτό το νέο δρόμο να προκαλέσει μια μόνιμη γεωοικονομική αλλαγή η οποία έχει σαν βασικό στόχο να επηρεάσει τις βασικές οικονομικές δομές της Ασίας. Επιπλέον το όραμα της Κίνας είναι να δημιουργήσει μια κοινωνία κοινών συμφερόντων με τους γείτονες της εκπληρώνοντας τους στόχους της και τα συμφέροντά της ώστε να καταφέρει να γίνει περιφερειακή ή ακόμα και παγκόσμια υπερδύναμη (Wacker, 2015). Αυτή η ιδέα στηρίχθηκε στον αρχαίο Δρόμο Μεταξιού της Κίνας ο οποίος εκτεινόταν σε 8.000χλμ. και συνέβαλε στην εμπορική ανάπτυξη της Ευρασίας, στην εισαγωγή και εξαγωγή αγαθών της χώρας αλλά και στη μεταφορά των τεχνολογικών καινοτομιών της Κίνας προς την Ευρώπη (Brown, 1986).

Η κυβέρνηση της Κίνας το Σεπτέμβριο του 2013 παρουσίασε την ιδέα για τον νέο εικοσιπενταετή θαλάσσιο Δρόμο Μεταξιού που έχει στόχο τη πολιτική και οικονομική σύνδεση μέσω ξηράς και θάλασσας με τις γειτονικές χώρες της Δυτικής Ασίας, της Αφρικής και της Ευρώπης. Το όραμα "Road Silk-One Belt One Road" αναλύει την επέκταση των μεταφορικών και ενεργειακών διαδρόμων μεταξύ Ασίας, Ευρώπης, Κίνας αλλά και μεμονωμένων χωρών που υπάρχουν κατά μήκος των δυο μεγάλων χερσαίων και θαλάσσιων οδών (Wacker, 2015).

Η σύνδεση αυτή είναι αναγκαία για τη χώρα, καθώς η Ευρώπη αλλά και οι ΗΠΑ αποτελούν τις σημαντικότερες εξαγωγίμες αγορές, αλλά και τις κυριότερες πηγές επενδύσεων που θα βοηθήσουν τη Κίνα να οδηγηθεί στην ανάπτυξη (Wacker, 2015).

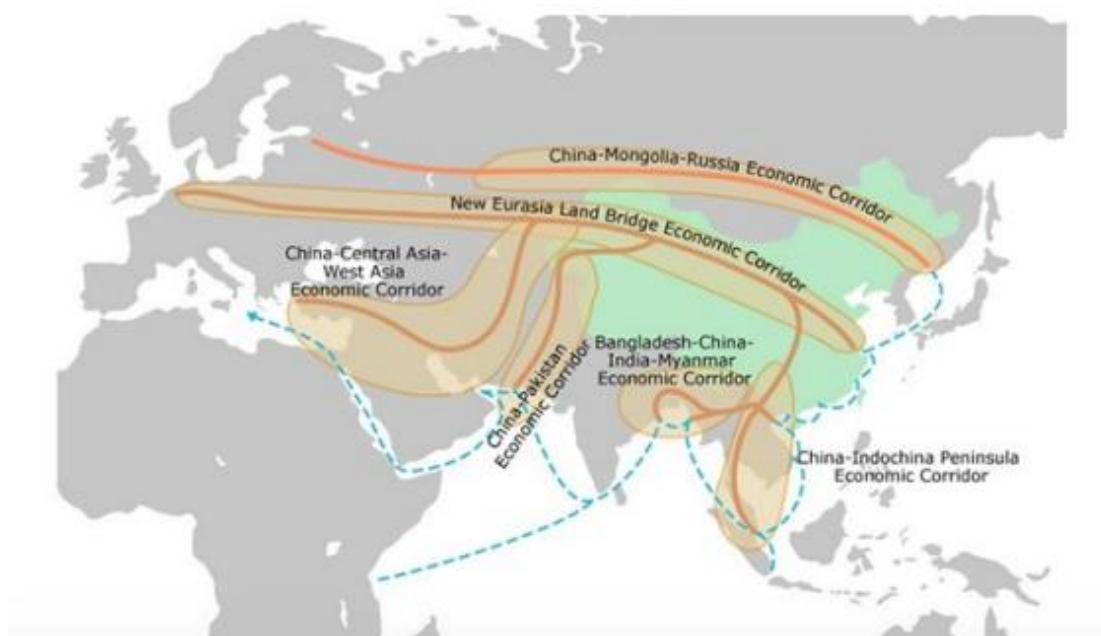
Οι δρόμοι του Μεταξιού ή αλλιώς OBOR (One Belt One Road) θα δημιουργήσουν τρία νέα κανάλια επενδύσεων και εμπορίου σε εξήντα χώρες² ενώνοντας την Ασία τη

² Αυστραλία, Αυστρία, Αζερμπαϊτζάν, Αίγυπτος, Βραζιλία, Γαλλία, Γεωργία, Γερμανία, Δανία, Νταρουσαλάμ, Καμπότζη, Κίνα, Μπρουνέι, Μπανγκλαντές, Ισλανδία, Ινδία, Ινδονησία, Ιράν, Ισραήλ, Ιταλία, Ιορδανία, Καζακστάν, Δημοκρατία της Κορέας, Δημοκρατία της Κιργισίας, Κουβέιτ, Λάος, PDR, Λουξεμβούργο, Μαλαισία, Μάλτα, Μογγολία,

Μέση Ανατολή την Αφρική και την Ευρώπη.Ο πρώτος δρόμος μεταξιού είναι ο χερσαίος ο οποίος θα αναβιώσει τον αρχαίο δρόμο μεταξιού απο το Σιαν της Κίνας όπου θα φτάνει μέχρι τη Ρώμη διασχίζοντας το Πακιστάν,το Αφγανιστάν,το Ιράν τη Τουρκία και την Ελλάδα.Ο επόμενος δρόμος μεταξιού είναι ο θαλάσσιος ο οποίος συνδέει τις θάλασσες της Κίνας με τις θάλασσες της Ινδίας της Αραβίας,τη Μεσόγειο και την Ερυθρά θάλασσα. Ο τρίτος δρόμος μεταξιού θα είναι ο ψηφιακός και θα συνδέει σε μια κοινή ψηφιακή πλατφόρμα όλες τις περιοχές της γης που ενδιαφέρονται για νέες ευκαιρίες επενδύσεων και εμπορίου που μπορεί να προσφέρει αυτός ο δρόμος (The Belt and Road Initiative, n.d.).

Εικόνα 3.5

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ BELT AND ROAD: ΕΞΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ (The Belt and Road Initiative, n.d.) .

Μυανμάρ, Νεπάλ, Ολλανδία, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Ομάν, Πακιστάν, Φιλιππίνες, Πολωνία, Πορτογαλία, Κατάρ, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Νότια Αφρική, Ισπανία, Σρι Λάνκα, Σουηδία, Ελβετία, Τατζικιστάν, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ουζμπεκιστάν, Βιετνάμ, Φινλανδία.

Οι αναλυτές υποστηρίζουν ότι στα επόμενα πέντε χρόνια η Κίνα θα εισαγάγει αγαθά που θα φτάνουν τα 10 τρισεκατομμύρια δολάρια και οι επενδύσεις της αναφέρεται ότι θα ξεπεράσουν τα πεντακόσια εκατομμύρια δολάρια. Επιπλέον η επέκταση της εγχώριας υποδομής έχει ήδη δημιουργήσει αρκετές ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που παρέχουν ίδια τεχνογνωσία με τις επιχειρήσεις του εξωτερικού, αλλά αρκετά χαμηλότερα κόστη. Μέχρι το 2050 το όραμα Belt and Road, έχει ως στόχο να συμβάλει στο 80% της παγκόσμιας αύξησης του ΑΕΠ αλλά και να προάγει τρία δισεκατομμύρια άτομα περισσότερα στη μεσαία τάξη (The Belt and Road Initiative, n.d.). Τέλος όπως ανέφερε και ο Thomson σε ομιλία των Ηνωμένων Εθνών «Η ανάπτυξη αυτών των δικτύων θα καθιερώσει τις παγκόσμιες εταιρικές σχέσεις, καθώς αυτή, η σκέψη, θα ενισχύσει πολλούς από τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της οικονομικής μεγέθυνσης, της απασχόλησης, της μείωσης της φτώχειας και της επέκτασης του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των χωρών κατά μήκος του “one Belt and one Road” » (Thomson, 2017).

Ακόμα ένας θαλάσσιος δρόμος εμπορίου για τη Κίνα είναι το στενό της Malacca, το οποίο ενώνει δυο ωκεανούς τον Ειρηνικό και τον Ινδικό διασχίζοντας τη θάλασσα της Νότιας Κίνας. Το στενό αυτό πήρε το όνομά του από το εμπορικό λιμάνι της Melacca που βρίσκεται στη Μαλαισία και επιτρέπει τη διεξαγωγή εμπορίου μεταξύ Ινδονησίας, Σιγκαπούρης, Κίνας και Μαλαισίας. Επιπλέον η γεωγραφική του θέση το καθιστά αρκετά σημαντικό διότι είναι ένας αρκετά σύντομος θαλάσσιος δρόμος και διευκολύνει τη μεταφορά του πετρελαίου και του φυσικού αερίου στη Κίνα την Ιαπωνία και άλλες ασιατικές χώρες (David, 2015).

Οι χερσαίοι και οι θαλάσσιοι δρόμοι εμπορίου της Κίνας αλλά και ο νέος δρόμος μεταξιού αποτελούν περάσματα στρατηγικής σημασίας για τη χώρα διότι η γεωγραφική τους θέση τα βοηθάει να μπορούν να διεξάγουν τεράστια εμπορική ροή προς τα ισχυρότερα εμπορικά λιμάνια αλλά και τις ισχυρότερες αγορές του πλανήτη. Τέλος οι δρόμοι μεταξιού, εκτός από τα μεγάλα οικονομικά οφέλη που θα επιφέρουν στο κράτος, θα προσφέρουν στη Κίνα και πολλά γεωοικονομικά οφέλη διότι θα την παγιώσουν στην κορυφή των Ασιατικών χωρών στον επενδυτικό τομέα (The Belt and Road Initiative, n.d.).

Αρκετοί αναλυτές αναφέρουν ότι η σχέση ανταγωνισμού της Κίνας και των ΗΠΑ εκπίπτουν από τα παρακάτω δεδομένα. Αρχικά με την αυτοπεποίθηση της Κίνας έναντι της Αμερικής λόγω της κατοχής των αμερικάνικων ομολόγων της (Ρουμελιώτης, 2009). Έπειτα βλέπουμε ότι η Κίνα κατέχει τεράστια γεωοικονομική

ισχύ σε ό, τι αφορά το εμπόριο και τις επενδύσεις με τις άλλες χώρες γεγονός που οφείλεται στην υψηλή διάθεση της για συνεργασία με άλλα κράτη. Τέλος αρκετά σημαντική είναι η προσπάθεια ανάπτυξης της στον ενεργειακό τομέα, για να καταφέρει να αποκτήσει την ισχύ που επιθυμεί ώστε να γίνει ανταγωνιστική, μπροστά στον ενεργειακό κολοσσό που έχει χτίσει η Αμερική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Καταληκτικές Συγκριτικές Επισημάνσεις

Η βασική διαφορά του αιώνα που διανύουμε σε σχέση με το παρελθόν είναι η μετατόπιση που έχουν τα κράτη από τη ξεπερασμένη νοοτροπία επιδίωξης της στρατιωτικής ισχύος, στην οικονομική ισχύ, την πολιτική των επενδύσεων και εμπορίου, καθώς και τη τεχνολογία. Η νέα πραγματικότητα του 21^{ου} αιώνα αφορά την οικονομική ανάδυση της Κίνας και παράλληλα την σταδιακή αποδυνάμωση της ηγεμονίας της Αμερικής που οφείλεται στην επιφυλακτικότητα της για τις νέες επιταγές του αιώνα (Blackwill&Harris, 2016).

Ο ενεργειακός πλούτος που βρίσκεται στα εδάφη της Αμερικής δεν πρέπει να αψηφάτε διότι ουσιαστικά αυτός της προσδίδει το σπουδαίο συγκριτικό της πλεονέκτημα και μια τεράστια και σταθερή ενεργειακή αγορά στο διεθνές σύστημα η οποία βέβαια εξελίχθηκε ακόμα περισσότερο μετά την ανακάλυψη των σχιστολιθικών πηγών, που καθιστούν τη χώρα ασυναγώνιστη. Είναι σημαντικό να αναφερθούν και οι προβλέψεις του International Energy Agency, που προβλέπουν ότι οι ΗΠΑ το 2020 αναμένεται να γίνουν οι μεγαλύτεροι παραγωγοί φυσικού αερίου και πετρελαίου παγκοσμίως που ενδέχεται να ξεπεράσουν σε όγκο τη Ρωσία και τη Σαουδική Αραβία. Επιπλέον μέχρι το 2030 οι ΗΠΑ αναφέρτε ότι θα έχουν επιτύχει την ενεργειακή τους αυτάρκεια και από εισαγωγείς αυτών των πόρων θα κάνουν εξαγωγές σε άλλες χώρες (Parliament, 2014).

Ο 21^{ος} αιώνας αναφέρεται ως και "ο αιώνας των αλλαγών" και απαιτεί από το κάθε κράτος να μπορεί να προσαρμόζεται γρήγορα στις νέες μεταβολές του παγκόσμιου συστήματος. Μολαταύτα όμως η Αμερική φαίνεται ότι επηρεάζεται ιδιαίτερα λόγω της προβληματικής της οικονομίας και για αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα κατάλληλα γεωοικονομικά εργαλεία με την αποδοτικότητα που αρμόζει ώστε να τη βοηθήσουν να διατηρήσει την ηγεμονική της θέση. Έτσι πλέον οι υπεύθυνοι διαμόρφωσης πολιτικής θα πρέπει να λειτουργούν περισσότερο με γεωοικονομικά εργαλεία παρά με γεωπολιτικά για να είναι πιο δραστικοί σε τομείς που χωλαίνουν, ώστε να μην χάνει η χώρα την ισχύ της. Δηλαδή παρατηρούμε ότι βρίσκεται αρκετά πίσω στον επενδυτικό και εμπορικό τομέα σε σύγκριση με την Κίνα διότι είναι τομείς που δεν έχει αναπτύξει καθόλου. Για αυτό το λόγο με τη βοήθεια των γεωπολιτικών

εργαλείων θα πρέπει να συνάψει εμπορικές και επενδυτικές συνεργασίες με την Ευρώπη και ταυτόχρονα να ενισχύσει την επενδυτική της δραστηριότητα σε σημεία ιδιαίτερης γεωπολιτικής σημασίας ώστε να αποκτήσει ξανά πλεονέκτημα. Θα πρέπει λοιπόν να αναπτύξει το εμπόριο και τις επενδύσεις με την Ασία και ειδικότερα με τη Κίνα, διότι η συνεργασία τους θα της επιφέρουν κέρδη αλλά και τεχνολογική εξέλιξη. Τέλος όσον αφορά τη σχέση των δύο χωρών, η Αμερική θα πρέπει να σταματήσει να ενδιαφέρεται μόνο για τη στρατιωτική της υπεροχή της στα ασιατικά εδάφη και να αντιμετωπίσει την Κίνα ως σοβαρό ανταγωνιστή (Blackwill&Harris, 2016).

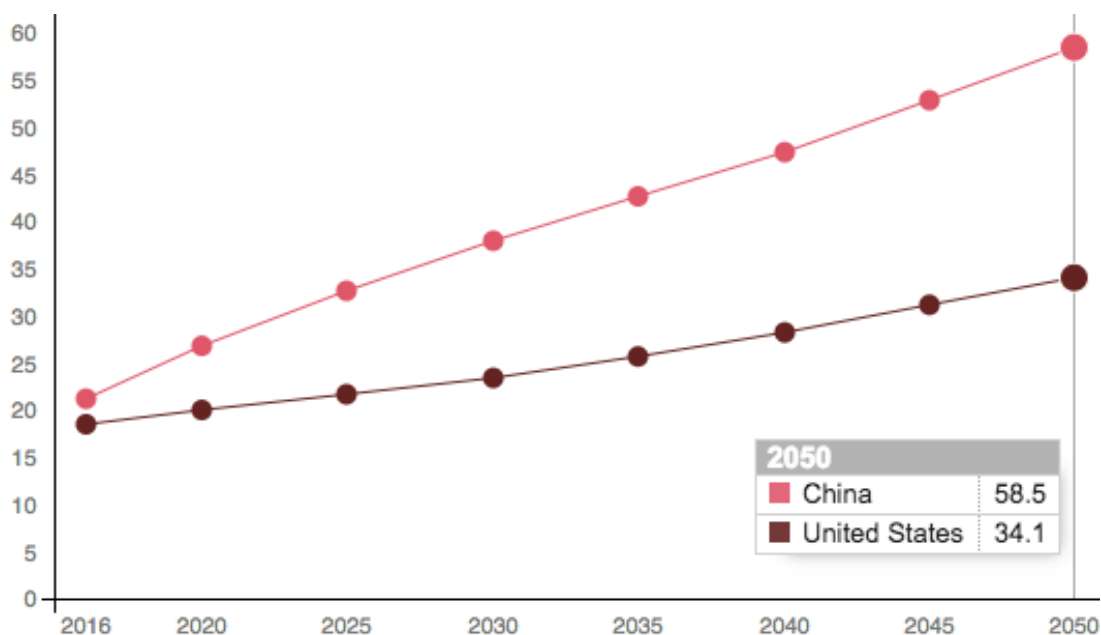
Αντίθετα η Κίνα αναδύθηκε δίκαια στη δεύτερη θέση της παγκόσμιας οικονομίας και με αργά και σταθερά βήματα προχωράει προς τη κορυφή. Αρκετοί αναλυτές, λόγω της συνεχούς ανάπτυξης της οικονομίας της αλλά και της άμεσης κατανόησης της ιδέας του 21ου αιώνα, αναφέρουν τη Κίνα σαν την νέα παγκόσμια υπερδύναμη. Εντούτοις, πρέπει να αναφερθεί ότι το κράτος χρησιμοποιεί με τεράστια επιτυχία τα γεωοικονομικά του εργαλεία καθώς έχει καταλάβει ότι μόνο με τη σωστή χρήση τους θα καταφέρει να κυριαρχήσει στο παγκόσμιο χώρο. Επιπλέον παρατηρούμε γρήγορη ανάπτυξη της χώρας σε όλους τους γεωοικονομικούς τομείς ακόμα και στον ενεργειακό αν και μέχρι πρότείνως δε διέθετε κανένα απολύτως πλεονέκτημα. Η σπουδαία ενεργειακή ανακάλυψη που έκανε η Κίνα το 2017 για τον εύφλεκτο πάγο ενδέχεται να δώσει στη χώρα σπουδαίο πλεονέκτημα σε αυτό το τομέα, κανοντάς την άκρως ανταγωνιστική προς τις ΗΠΑ αλλά και προς τα υπόλοιπα κράτη που έχουν μεγάλο ενεργειακό πλούτο όπως είναι η Σαουδική Αραβία. Βλέπουμε ότι ακόμα και στον ενεργειακό τομέα βασικό ρόλο είχε η τεράστια τεχνολογική εξέλιξη της Κίνας και αναμένεται ότι το κράτος στο άμεσο μέλλον θα αποκτήσει ακόμα ένα πλεονέκτημα που θα το οδηγήσουν στην παγκόσμια κυριαρχία. Εντούτοις οι εμπορικές της σχέσεις με τις άλλες χώρες αλλά και οι επενδύσεις που έχει κάνει τη καθιστούν γεωοικονομική υπερδύναμη διότι όπως προανέφερα το όραμα Belt and Road πρόκειται να αυξήσει στο 80% το ΑΕΠ αλλά και να αναβαθμίσει ένα τεράστιο ποσοστό ανθρώπων από την απόλυτη φτώχεια στην μεσαία τάξη κάνοντας το εσωτερικό του κράτους ελκυστικό προορισμό για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και επενδύσεις (PWC, 2016).

Επιπρόσθετα η έκθεση της τράπεζας HSBC με τίτλο «Ο Κόσμος το 2050», προβλέπει ότι μέχρι τα μέσα του 21ου αιώνα πως θα τριπλασιαστεί η παγκόσμια οικονομία και αυτό θα οφείλεται αποκλειστικά στις χώρες της Ασίας της Λατινικής Αμερικής και της Μέσης Ανατολής. Αυτή η έρευνα μας καταδεικνύει ότι μέχρι το

2050 στις ανεπτυγμένες οικονομίες θα ενταχθούν αρκετές χώρες που μέχρι σήμερα θεωρούνται αναπτυσσόμενες, με την οικονομική τους παραγωγή να φτάνει περίπου τα 55.000 δισεκατομμύρια δολларία. Σύμφωνα με την εκτίμηση της τράπεζας θα έχουμε ένα κόσμο που θα κυριαρχεί η G2 αποτελούμενη από την Κίνα και την Αμερική. Επιπλέον η έκθεση μας παραθέτει τις προβλεπόμενες οικονομικές τιμές που φανερώνουν, ότι η υπεροχή της Κίνας ενάντια στην Αμερική θα είναι οριακή, καθώς η κινέζικη οικονομία θα κυμαίνεται στα 24,5 τρις δολларία ενώ η αμερικάνικη οικονομία θα ανέρχεται στα 22,3 τρις δολларία. Τέλος η έρευνα προεξοφλεί ότι η Αμερική θα παραμείνει μέσα στις θέσεις των ισχυρότερων χωρών και ότι συγκεκριμένα θα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη δύναμη μετά τη Κίνα (HSBC, 2011).

Διάγραμμα 4.1

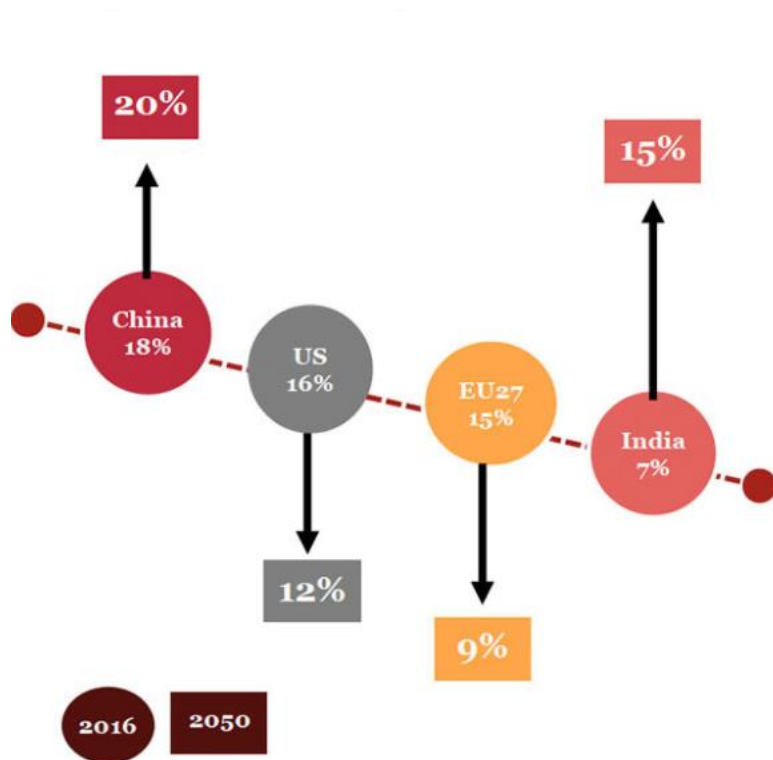
ΤΟ ΑΕΠ ΗΠΑ ΚΑΙ ΚΙΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2050 ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΤΡΙΣΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΔΟΛΛΑΡΙΩΝ (PWC, 2016)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται αντιληπτό ότι ο ρυθμός αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Κίνας είναι αρκετά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των ΗΠΑ τη περίοδο μέχρι το 2030. Βέβαια η οικονομική κυριαρχία της Κίνας θα επηρεαστεί από το συνδυασμό του δημογραφικού παράγοντα, της ραγδαίας βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού της αλλά και της απελευθέρωσης του ιδιωτικού της τομέα από το κράτος (HSBC, 2011).

Διάγραμμα 4.2

Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΑΕΠ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΠΟ ΤΟ 2016 ΕΩΣ ΤΟ 2050 (PWC, 2016).

Ο οκταπλασιασμός του ΑΕΠ αποδεικνύει την οικονομική ικανότητα της Κίνας ώστε να γίνει η κυρίαρχη χώρα του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Προσθέτως η εταιρεία PwC καταλήγει στο συμπέρασμα πως το 2050, το ΑΕΠ της Κίνας θα έχει φτάσει τα 58,5 τρισεκατομμύρια δολάρια ενώ των ΗΠΑ θα αγγίζει μόλις στα 34,1 τρισεκατομμύρια δολάρια. Επίσης το ποσοστό συμμετοχής του παγκόσμιου ΑΕΠ των ΗΠΑ και της Ευρώπης αναμένεται να μειωθεί αρκετά σε αντίθεση με τη κινέζικη και η ινδική οικονομία που αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά (PWC, 2016).

Πλέον ο αιώνας των αλλαγών αποτελεί πραγματικότητα και όποια χώρα προσαρμοστεί πιο σύντομα σε αυτές τις μεταβολές, θα αναδειχθεί και πιο σύντομα στη κορυφή. Τα γεωοικονομικά μας δεδομένα καταδεικνύουν τη μελλοντική κυριαρχία της Κίνας, καθώς τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πιο ανταγωνιστική στους περισσότερους τομείς από την Αμερική, με αρκετά σημαντικό βοήθ της τον έξυπνο χειρισμό των γεωοικονομικών εργαλείων της. Οι ΗΠΑ θα χάσουν την θέση της

παγκόσμιας κυριαρχίας τους μέχρι το 2030 και το διάστημα έως το 2050 θα υπάρχει όπως φαίνεται μια πολυπολικότητα στο σύστημα, δηλαδή δε θα κυριαρχεί μόνο ένας ηγεμόνας. Παράλληλα αυτή την εικοσαετία η Κίνα αναμένεται να κερδίζει συνεχώς συγκριτικό πλεονέκτημα ώστε στα μέσα του 21ου αιώνα να έχει κυριαρχήσει στο παγκόσμιο σύστημα. Τέλος αυτή η μεταβολή της ισχύος, προβλέπεται ότι θα έρθει ήπια και ειρηνικά διότι ούτε η ΗΠΑ αλλά ούτε και η Κίνα είναι διατεθειμένες, να ταράξουν την ειρήνη και την ελευθερία τους με μια νέα σύγκρουση μεταξύ τους.

Βιβλιογραφία – Πηγές

Ελληνική βιβλιογραφία

- DAVID,PIERRE (2015). ΔΙΕΘΝΗ LOGISTICS. Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ.
- Edward, Luttwak (2003). Αχαλίνωτος Καπιταλισμός. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.
- John Baylis, and Steve Smith. (2013). Η παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής. Ελλάδα: Επίκεντρο.
- Kenneth Waltz. (2010). Θεωρία Διεθνούς Πολιτικής. Αθήνα: Ποιότητα
- Κουσκουβέλης, Η. (2004). Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις. Αθήνα: Ποιότητα.
- Μπότσης, Μ. Γ. (2011). Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΠΟΛΟ ΙΡΑΝ-ΚΙΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΗΠΑ. Ελλάδα
- Πετρόπουλος, Χ. (2013). Η Κίνα και οι άλλοι. Αθήνα: Παπαζήση.
- Πλατιάς, Α. (1999). «Το νέο Διεθνές Σύστημα »Η Ρεαλιστική Προσέγγιση των Διεθνών Σχέσεων. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ρουμελιώτης, Π. (2009). Προς ένα Πολυπολικό Κόσμο. Αθήνα: Λιβάνης.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Blackwill&Harris. (2016). *War by Other Means, Geo-economics and Statecraft*. Harvard University Press.
- BrownD.G. (1986). *Partnership with China : Sino-Foreign Joint ventures in Historical Perspective*. Boulder and London Westview Press.
- Chorev, N. (2007). A fluid divide: Domestic and international factors in US trade politics formation. Routledge.
- Cox, M. (n.d.). Power Shifts, Economic Change and the Decline of the West? Sage.
- Institute of Energy Economics Japan Natural Gas in China*. (n.d.).
- Kapstein, E. B. (1990). *The Insecure Alliance* .
- Kennedy, P. (2010). “Asia’s rise: Rise and Fall”. In *The World Today* (Vol. 66).
- Khanna, P. (2012). ‘A New Era of Geo-economics: Assessing the Interplay of Economic and Political Risk ’. *IIS SEMINAR*.
- Klare, M. T. (2001). *Resource Wars: the new landscape of global conflict*. new york: Metropolitan Books.

- Levi, B. C. (2012). The Surprising Sources of Oil's Influence. *Survival Global Politics and Strategy*.
- Luttwak, E. N. (1990). *From geopolitics to geo-economics: logic of conflict, grammar of commerce. The National Interest*,.
- Melvin, S. H. (2013). *International Economics*. Pearson.
- Søilen, K. S. (2012). *Geoeconomics*. Bookboon. ISO 690
- Stover, D. C. (2016). *Creating a Sino-US Energy Relationship* .
- Wacker, H. G. (2015). *Geoeconomics Meets Geopolitics China's New Economic and Foreign Policy Initiatives*. German Institute for International and Security Affairs.
- Wenar, L. (2016, June 3). *How to end the oil curse. Stop Trading the Autocrats*. Retrieved from foreign Affairs.
- Wigell Mikael, & V. (2016, May 6). Geopolitics versus geoeconomics: the case of Russia's geostrategy and its effects on the EU. *Oxford academic International Affairs*, pp. 605-627.

Διαδικτυακοί Τόποι/ Ιστοσελίδες

- Bardoff, J. (2017, July 6). *The American Energy Superpower . Why dominance is about more than just production*. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2017-07-06/american-energy-superpower>
- BP, S. R. (2017, June). *BP Statistical Review of World Energy June 2017*. Retrieved from BP: <https://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/energy-economics/statistical-review-2017/bp-statistical-review-of-world-energy-2017-full-report.pdf>
- Brew, G. (2017, May). *Is The U.S.-China LNG Deal Really A Win?* Retrieved from <http://oilprice.com/>: <http://oilprice.com/Energy/Natural-Gas/Is-The-US-China-LNG-Deal-Really-A-Win.html>
- Canal De Panama* . (n.d.). Retrieved from <https://www.pancanal.com/>
- Energy, B. S. (2017, June). *BP Statistical Review of World Energy June 2017*. Retrieved from BP: <https://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate/pdf/energy-economics/statistical-review-2017/bp-statistical-review-of-world-energy-2017-full-report.pdf>
- «HSBC: Πώς θα είναι ο κόσμος το 2050- Ποια θα είναι η θέση της Ελλάδας σε μια Ευρώπη που θα έχει παρακμάσει και πολλές χώρες της θα έχουν περιέλθει σε αφάνεια» (HSBC, 2011)

- <http://www.kathimerini.gr/415285/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/hsbc-pws-8a-einai-o-kosmos-to-2050>
- Losz, J. B. (2016, 4). *The United states Turns on the Gas*. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2016-03-04/united-states-turns-gas>
- O'Sullivan, R. D. (2014, april). *America;w Energy Edge*. Retrieved from Foreign Affairs: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2014-02-12/americas-energy-edge>
- PWC, Global PWC Global ,(2016). *The World in 2050.The long view: how will the global economic order change by 2050?*<https://www.pwc.com/gx/en/issues/economy/the-world-in-2050.html>
- Stanway, D. (2017, july 27). *China produces gas from "flammable ice" under South China Sea*. Retrieved from Reuters: <http://www.reuters.com/article/china-energy-gas-idUSL3N1KK076>
- Studies, O. I. (2015). *The Belt and Road Initiative*. (n.d.). Retrieved from Belt and Road HKTDC: https://beltandroad.hktdc.com/sites/default/files/imported/beltandroadbasics/hktdc_1X0K715S_en.pdf
- Thomson, P. (2017,, May 2017). *Statement of Peter Thomson, President of the UN General Assembly at the Plenary Session of the Belt and Road Forum for International Cooperation*. Retrieved from <http://www.un.org/pga/71/2017/05/14/belt-and-road-forum-for-international-cooperation/>.